

NAUJA, BET RIZIKINGA

Apie Jurgio Gliaudos "Delfino ženkle" romaną

DR. J. GRINIUS

Jurgis Gliauda, DELFINO ŽENKLIS. Premijuotas romanas. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1966 m. Spausdino "Draugo" spaustuve, 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. Ap- lanką piešė Paulius Jurkus. Leidi- nys 234 psl., 7 3/4 x 5 1/2 inč. forma- to, kaina \$2.50, gaunamas "Drau- ge".

Ateityje lietuvių literatūros istorikas turės konstatuoti, kad Lietuvos sovietinio pavergimo ir jos vaikų po pasaulį išblašky- mo metais romano žanras lie- tuviuose padarė didelę pažangą kokybės ir kokybės atžvilgiu. Jis taip pat turės sutikti, kad kokybės (temų, problemų įvai- rumo, vaizdavimo būdo, sti- liaus) atžvilgiu ta pažanga la- biausiai matyti toje literatūro- je, kurią lietuviai rašytojai ku- ria tremty ir išeivijoje.

Romanų konkursai ir J. Gliauda

Pagaliau objektyvus istorikas negalės apėti tydomis kitų dvi- jų faktų, būtent, kad prie lie- tuviško romano pažangos labai akivaizdžiai prisidėjo "Draugo" romanų konkursai, palaikomi dosnių mecenatų, ir kad minė- toj pažangoj žymų vaidmenį at- liko Jurgis Gliauda. Tas jo įna- šas yra svarus tiek kiekybiniu, tiek kokybiniu atžvilgiais, nes greta keturių romanų, vainikuotų "Draugo" premijomis, jis yra parašęs ir išspausdinęs, tur būt, dar kita tiek romanų, kur te- mos ir problemos vis skirting- gos, nors realizuotos (ir tai nor- malu) nevienodai sėkmingai. Tos įvairios temos ir proble- mos romanuose liudija J. Gliau- dos gyvą vaizduotę, jūdrų, pa- saulio problemoms atvirą in- telektą ir veržlią kūrybinę nuo- taiką.

Suprantama, kad šitos, kiek- vienam rašytojui brangios ypa- tybės turi svyravimų, gali būti nevienodo laipsnio, taipgi ir nevienodos vertės. Sakysim, te- mų bei problemų įvairumas, svarbus esminiam skaitytojui ir jo branginamas, gali būti men- kiau vertinamas literatūros spe- cialisto, nes šiam greta nauju- mo dar bus svarbu, kiek pasi- rinkta rašytojo problema yra plati (universali) ir gili. Spe- cialistas klaus, ar judrios dvi- sios rašytojas, romanais eida- mas nuo vienos problemos prie antros, pakankamai į jas įsigi- lina, ar jis tas problemas per- gyvena, išreiškia ir apipavidali-

na tokiu vieninteliu būdu, kad jo kūrinys sudarytų nepakarto- jamo individualumo įspūdį. Gal savo kūryboj, atskleidamas temų ir problemų įvairumą, ra- šytojas per daug pasiduoda žur- nalizmo pagundai, kad būtų įdomus šios dienos lietuvių skai- tytojui, kurio smalsumą Vaka- ruose dilgina snobai ir komer- santai, nors atsiliepiamas į savo amžiaus didžiulias problemas liudija rašytojo veiklą dvasią? Į šiuos klausimus reiktų atsau- tyti, vertinant visą J. Gliaudos kūrybą. Šito viso čia, šį kartą, neįmanoma atlikti, sutelkiant dėmesį į vieną naujausią jo kū- rinį, "Draugo" romanų konkur- sine premija atžymėtą "Delfi- no ženkle" romaną, nors vieną antrą minėtų klausimų teks pa- liesti. Pirmiausia tad — ką vaiz- duoja ir kokią problemą iškelia J. Gliauda savo romane?

Kodėl delfino ženkle?

Rašytojas romano centre pa- stato Amerikos didmiesčio jau- tūsių šeimą. Jos galva, vyras, var- du Kazimieras, pasivadinęs Čar- liu, kad greičiau paskęstų ano- niminėj masėj, dirba techniniu rašytoju vienoj didelėj įmonėj, turi išradinę vaizduotę, bet silpną būdą ir dar silpnesnius, labai miglotus, pasaulėžiūrinius ir moralinius principus. Jo jau- na, maloni žmona yra tautiniu atžvilgiu mišrios šeimos duktė, Lina Prestonaitė, kuri dar nėra baigusi studijuoti teatro me- ną ir todėl turi artimų ryšių su jauna kavininės spalvos ak- tore, gražuole Hedda ir šios kompanionu bei adoratorium, estetu Fitzgeraldu. Tapusi nė- čia, Lina pirmagimio laukimą pergyvena šiek tiek teatrališ- kai, apsupta jį estetinėmis aplinkybėmis ir grynai moteri- kais intymiais jausmais, o Čar- lis iš šito laukimo susikuria ir pergyvena gilią psichinę bei mo- ralinę dramą. Jis laukia ir bi- jo vaistų deformuoto kūdikio,

Pumpurai pavasario saulėje...

Nuotrauka Algimanto Kežio, SJ

nes susekė, kad nėštumo pra- džioj nuo nemigos Lina buvo pavartojusi kevalono arba con- tergano piliules, kenkiančias ge- malui tiek, kad vėliau gimsta sužaloti (be rankų, be kojų, be veidų) kūdikiai arba kurių ga- lūnės būna panašios į delfino pelekus.

Dėl laikraščiuose skelbtų ži- nių ir vaizdų apie šitokių inva- lidus naujagimius Čarlis savo būsimo sužaloto vaiko galimybę

įsivaizduoja neišvengiama tikre- nybe. Uošviai Prestonai tai te- laiko galimybę ir pasirošę su- sitaikiyti su bloga tikrenybe, jei Lina pagimdytų deformuotą kū- dikį. Prieš tai maistaudamas, Čarlis norėtų negimusį kūdikį vienaip ar kitaip nužudyti. Ta- čiau nei jis, nei jo uošviai grės- mingo pikto galimybės nedrįsta pasakyti Linai: jie bijo sudrums- ti mylimos nėščios moteriškos estetiškai sentimentalią ramy-

bę. Negalėdamas atskleisti žmo- nai savo intensyvėjančios vidi- nės dramos, Čarlis nuo Linos psichiškai ir fiziškai nutolsta tiek, kad net nupuola iki paleis- tuvystės su Hedda. Tą dar la- biau sukomplikuoja psichinį bei moralinį vyro stovį. Rašytojo įtemptai vestas per visą roma- ną šis stovis teatsileidžia tik ta- da, kai Čarliu pasivadinęs Ka- zimieras ligoninėj savo akimis (Nukelta į 2 psl.)

Tiems, kurie sukrėtimų neieško

Įspūdžiai iš Sesers M. Mercedes meno parodos

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Sesuo M. Mercedes jau se- niai gerai pažįstama meno mė- gėjams kaip patyrusi dailininkė. Jos meno kūrinių teko matyti ankstesnėje lietuvių religinio meno parodoje ir kitose bendri- nės parodose. Bet individua- lią jos meno parodą dabar re-

gime pirmą kartą 69-toje meno galerijoje, Chicagoje, kur išsta- tyta dailininkės aliejais, lito- grafijos ir graviūros darbai.

Ieškantys sensacingų ir pra- smatnių meno kūrinių, nuėję į Mercedes meno parodą, nusivils, nes visų šių prašmatnybių čia neras. Dailininkės parodoj vieš- patauja kompozicinė tvarka, gražūs pastelinių spalvų tyro ramumo derinys. Dailininkės te- matika yra daugiausia religinė: "Prisikėlimas", "Nukryžiavi- mas", "Paskutinė vakarienė". Charakteringiausias sesers Mer- cedes meno kūrinių, atliktus savitu stiliumi, vartojant tiesius teptuko brūkšnius su staigiu posūkiu, galima pavadinti pu- siau stilizuotais abstraktais, pri- menančiais, gal kiek net per daug kruopščiai užbaigtas, gra- žias iliustracijas.

Sakoma, kad kiekviename meno kūrinyje atsispindi meni- ninko dvasios ir jo aplinkos pa- saulis. Atrodo, kad ir mūsų me- nininkė — vienuolė vienodoje ra- mioje nuotaikoje išgyvena tiek Kristaus gimimą, tiek Jo nukry- žiavimą, tiek Jo triumfališką prisikėlimą. Norėtųsi, kad dai- lininkė parodytų daugiau lais- vumo, įdiegtų daugiau gyvybės savo kūriniams, nesvarbu, kas juose būtų bevaizduojama: šven-

tieji, paprastieji žmonės ar gam- ta.

Gal geriausiai dailininkėi se- kasi, sakykime, skirtingose te- mose, kaip "Nukryžiavimas" ir "Prisikėlimas", išgauti jų rim- tį, bei gilumą litografijoje ir graviūrose. Šie meno kūriniai, būdami sunkesnių spalvų, labiau atitinka pasirinktoms temoms, negu tų pačių temų išpildymas švelniomis pastelinėmis spalvo- mis.

Iš visų dailininkės meno kū- rinių gal labiausiai išsilaivinęs iš ramumo yra "Tropikinės leli- jos" (aliejus), su lanksčiomis, grakščiomis linijomis ir ryškes- nėmis spalvomis.

Atrodo, kad kiekvieno dai- lininko meno kūriniuose atrasime vieną ar kitą trūkumą, nes ir pats Mykolas Angelas sakė, kad menas yra tikrai šešėlis dieviškosios tobulybės.

Seselės Mercedes kūriniai su- prantami kiekvienam eiliniam ir per daug neišlepusiam meno mė- gėjui. Žiūrovo akį patrauks gra- žios, švelnios spalvos, nuosekli kompozicija ir raminančios, nuo- saikios temos. Didelių pergyve- nimų bei sukrėtimų neieškanti- tiems seselės M. Mercedes meno kūrinių teiks simpatišką ir pa- sigrožėtiną įspūdį. Paroda 69- toje meno galerijoje, Chicagoje (2612 W. 69th St.) uždaroma balandžio 30 d. (šiandien). Me- no mėgėjai dar ją gali aplan- kyti iki 9 val. vak.

Kertinė Parasė

NETURTINGAS DARBDAVYS

Kun. Vyt. Bagdanavičius sa- vo straipsniuose gana intelek- tualiai nagrinėjo dirbančiojo ir darbdavio santykį. Šiaip ar- taip, kiekvienam daugiau ar mažiau žinoma (ir ta mintis su- tvirtėjo), kad darbininkas yra neturtingesnis už darbdavį. Tačiau tremtyje, ypač lietuvių visuomenėj, yra atsitikę kai kuriais atvejais kitaip. Neži- nia kas kaltas, tačiau kūrėjas čia yra vienos ar kitos darb- davys, suteikias darbo eilei įmonių ar paskirų asmenų, ta- čiau pats už tai dažniausiai nieko negauna. Nežinia, kas kaltas: ar lietuvių abejingum- as kūrybai, ar bendra trem- ties situacija, tačiau mūsųose rašytojas yra neturtingasis darbdavys.

J. Gliauda yra kartą rašęs, kad rašytojai nenori būti kar- šinčiais, girdi, nereikia, kad kas rašytoją remtų, bet rei- kia, kad remtų leidyklas, pirk- tų kūrinius ir tokia parama ateis savaime. Šiandien kūrė- jas parašo knygą ir nieko už ją negauna, kartais dar už po- pierių užmoka, o kartais net reikia savo pinigų pridėti. Bet jis kiekvieno atveju tampa čia darbo teikėjas. Taigi, jei knygą spausdinama, apmoka- mas popierius, rašalas, spaus- tuvės darbininkas, mašinų su- kimasis, elektra ir amortizaci- ja, įrišimas, įpakavimo vokai, pašto darbininkai, ženklai ir transportas. Tiek žmonių, ne- svarbu, kad ir po nedidelį kie- kį, gauna darbo. Iš tų mažų kiekių ir susideda pats pilna- laikis vienos ar kitos įmonės darbas. Bet pats pirmasis viso to vyksmo kaltininkas — au- torius, tas darbo parūpintojas, pats nieko negauna.

Prieš kiek laiko rašyt. A. Giedriui Vokietijoje buvo sun- ku gauti bedarbio pašalpą, ka- dangi šis buvo žinomas kaip rašytojas. Rašytojo skundą sprendžias teisėjas paklausė, ar rašytojo knygos spausdina- mos. Ir kai sulaukė teigiamo atsakymo, teisėjas pasakė, kad negalys duoti bedarbio pašal- pos asmeniui, kuris kitus ap- rūpina darbu. Šiam vokiečių valdininkui buvo paaiškinta keista lietuvių tremties situa- cija, vokiečiai paskyrė pašalpą, bet pastebėjo, kad geriau ra- šytojas tokioje situacijoje ne- rašytų knygų, tada būtų abiem geriau: vienas turėtų daugiau laiko, o kitas nenusikalstų įstatymui, skirdamas pašalpą.

Panaši situacija yra ir dabar Amerikoje, kur dažnai fizinis darbas yra laikomas darbu, o rašymas pramoga. Seniau Lie- tuvoje buvo toks keistas ter- minas "inteligentas bedarbis", o dabar yra "inteligentas darb- davys", tačiau abu neapmo- kami.

Gal nebūtų verta ir kalbėti apie šį nepaprastą neapmoka- mojo darbdavio atvejį, bet to- kių atvejų vis didėja, o ne ma- žėja. Gi iš kitos pusės, be šių neapmokamų darbdavių, nors ir nesugrįžtų ekonominis gy- venimas, bet būtų daug tuš- čiau mūsų kultūros baruose, ir mūsų tremties palikimas ne vienu atveju būtų labai skur- dus. Juo labiau, kad kūrėjas nė kiek nemažiau laisvina tė- vynę už politikus. Skirtumas tik tas, kad politikas gali savo veiklos metodus kaitalioti, kūr- rėjo darbai palieka pastovūs, bet užtat jie prauga politi- kos ir laiko ribas.

Kaip rašytojo darbas mū- suose nevertinamas, liudija kad ir "Darbininko" balandžio 19 d. nr., kur prie straipsnio "Angliškojo spaudoj lietuviški balsai ir veidai", be kita ko, išspausdinta iš amerikiečių laik- raščio paimta nuotrauka su aprašymu, kaip New Lon- don, Conn., studentė Salė Petrauskaitė valo gatvėje pra- eiviams batus. Bet kad kultū- ros žurn. "Saturday Review" parašė plačią recenziją apie Aloyzo Barono knygą "Foot- bridges and Abysses" ir vėliau tą knygą skaitytojams išskir- tinai rekomendavo, lietuvių lai- kraštis neužsimena. Mat, ba- tų valymas yra darbas, gi kny- gų rašymas — pramoga. Ta- čiau manytume, kad lietuvių vardo kėlimui minėtoji recen- zija daugiau padarė, negu anie, kad ir gerai nuvalyti, batai.

Taigi, iškeliant tokį nepras- tą ekonomikoje atvejį ir atsi- liepiant tokiu straipsneliu į kun. V. Bagdanavičiaus studi- ją, nesinorėtų akcentuoti, kad tas neapmokamas darbdavys turėtų būti šelpiamas, bet no- rėtųsi, kad bent būtų atmena- ma, jog jis toks yra. O tai at- minti geriausia gali ne tik fon- dai, leidžią vieną ar kitą lei- dinį, bet ir visa visuomenė, ne- likdama abejinga mūsų litera- tūrai. To ir norėtųsi, baigiant balandį, kurį LB buvo paskel- busi spaudos mėnesiu.

k. r.

Šiame numery:

- Neturtingas darbdavys.
- Nauja, bet rizikinga.
- Tiems, kurie sukrėtimų neieško.
- Raldės, veidai, vienatvė.
- Aleksio Loto eilėraštis.
- Danutės Bindokienės novelė.
- Nuo Nemuno iki Assabet.
- Retitų ir lietuvių kalba.
- Atsisveikinimo koncertas.
- A. Siniavskio knygos ištrauka.
- V. Vokietijos kultūros gyvenime pasidairius.
- Steigiamas lietuvių foto archy- vas.
- Naujausias Pautienius Chicagoje.
- Kultūrinė kronika ir filmai.

Sesuo M. Mercedes

Prisikėlimas

Sesuo M. Mercedes

Paskutinė Vakarienė

(Atkelta iš 1 psl.)

įsitikina, kad jo pirmagimis berniukas niekuo nepanasus į delfiną, nes turi kojytes ir rankytes.

Temos naujumas

Iš šitos trumpos "Delfino ženkle" santraukos matyti, kad J. Gliados naujausias romano tema yra dvilypė — pirmagimio laukimas glaudžiai susietas su vyro psichine bei moraline drama. Pagal ligšiolinę literatūrinę tradiciją ir pagal duodamą vaizdų kiekį romane reikėtų tarti, kad jame pirmąją psichologinę — moralinę temą, būtent, vyro drama per žmonos grėsmingo nėštumo laiką. Tačiau, antra vertus, autorius duoda tokių retų, literatūroje neįprastų, toli pažengusiam nėštumui specifinių vaizdų (pvz., kūdikio judesiai motino), kad kartais nebežinau, kokia tema pusė svarbesnė. Kadangi jos viena be antros neegzistuoja, tenka tarti, kad romano tema dvilypė — fiziologinė ir psichologinė, nes moters ir vyro skirtingi psichiniai bei moraliniai stoviai neatskiriami susieti su žmonos nėštumo eiga. Lietuvių literatūroje šitokia tema ne tik neįprasta, bet visai nauja ir rizikinga estetiniu ir moraliniu atžvilgiais. Ar, būdama mums nauja, ši tema yra moderniškai apskritai?

Jei literatūroje seksualinės temos, susietos su prievartavimais ir k.tokiais kriminalais, kai kieno yra laikomos moderniosiomis, nes dažnos didmiesčiuose, tai nemažiau moderniosios nėštumo psichologija, nors ji nėra vieno didmiesčio reiškinys. Ji sunkiai pavartojama seksualiniam smagumui patenkinti, o J. Gliados romane ji atskleidžia kaip galima švariau, nors ir su viena klinikiškai nėštumo detaile. Tik ši tema siauresnė už kartais moderniosios seksualinės temas, nes geriausiai tesuprantama susitokusiams, "Delfino ženkle" nėštumo psichologija naujoviška ne tuo, kad ji atsiremia į akivaizdžius moters kūno pakitimus, bet kad susisieja su klinikiniais patyrimais ir vaistais, kurie yra mokslų ir technikos šiandieniniai broliai. Vaizduodamas jauno vyro psichinę dramą, rašytojas turi progos paliesti ir tokias medicinos šakas, kaip ortopediją ir chirurgiją. Tai naujausius laukų augintines — stubukladeres, iš kurių J. Gliada linkęs pasiaipyti.

"Delfino ženkle" svarstydamas klausimus, apie kuriuos ligšiol buvo kalbama arba miegamuosiuose arba patyliu tarp pačių artimiausių šeimos narių, rašytojas čia tampa lyg klinikos gydytojas, prieš kurį kiekvienas pacientas turi užmirti savo drovumą, apsinuoginti ir leisti įvairiai tiriamas. Tiesa, apie moters nėštumą J. Gliada kalba labai pagarbiai, be mažiausio cinizmo, bet, kai gretinimai eina naujagimių patologiniais vaizdais, kuriais kamuojasi Linos vyras, romanas padvelkia ligoninės kvapais. Su jais kiekvienas mūsų laikų žmogus susiduria arba turi susidurti ir apsiprasti. Todėl patologiniai ir genetikiniai reiškiniai daugiau ar mažiau gali iškilti tokiuose dailiosios literatūros kūriniuose kaip "Delfino ženkle".

Bet, antra vertus, reikia atsiminti, kad fiziologiniai reiškiniai, žinomi ir suprantami žmonių įvairiai, nėra gausūs nei įvairūs. Juos rašytojas gali išsemti daug greičiau negu psichologinius, socialinius, pasauližius. Be to, fiziologiniuose faktuose rašytojas daug labiau apibūtinęs ir suvaržytas negu kitokios prigimtines reiškinio (pvz., psichinio, moralinio). Man rodos, kad šitaip jautėsi ir J. Gliada, vaizduodamas Linos nėštumą, nes romane yra viena antra vieta, kur autorius pasikartoja, t. y. lyg pristiga paletė dažų įvairiai vaizduoti Linos stovius, nors jų pakankamai turi vyro dramai. Pagaliau, kad fiziologi-

NAUJA, BET RIZIKINGA

nis reiškinys taptų įdomus, meniška nugalimas ir pakiltų iki problemos, rašytojui reikėjo jį susieti su ismintimi — su nenormalių naujagimių galimybe, kurią padidina tas ginčytinas vaistas conterganas.

Romano problematika

Tiesa, negalima laikyti trūkumu, kai rašytojas savo temai pasirenka labai retą, beveik išimtinį (melodramatinį) reiškinį, nes svarbu, kad jame glūdinčią sėklą jis išvystytų į apskritai žmogišką problemą. Kad ir atsistojes prie pat sienos, J. Gliada "Delfino ženkle" vis dėlto užsimoja taip pažėginti, kad Kazimiero - Čarlio baimės susilaukti pelėkinio kūdikio išvysto sudėtingą problemą, kurią būtų galima šitaip formuluoti: kiek žmogus, net labai kvalifikuotas gydytojas, turi teisės į kito silpno arba tariamai nepajėgaus žmogaus sveikatą ir gyvybę?

Šitaip pastatyta klausimą įveda ne tik invalidų naujagi-

intenciją būtų turėjęs, nemokėčiau gerai pasakyti, ar jis gerai pasielgė, ar prastai, nors man atrodo, kad skatinimas lietuviams rašytojams ir dailininkams būti madingsiais prilygsta raginimui tapti didesniais ar mažesniais epigonais.

Neišnaudota premisa — ontologinis blogis

Tačiau negalima "Delfino ženkle" autoriaus pagirti, kad, nuo romano pradžios iki pabaigos grasių skausmingu absurdu — pelėkinio kūdikio Linai gimimu, — jis tai grėsmei neleidžia išvystyti iki tikros beprasmybės prasiiveržimo Čarlio akimis, bet ją nutraukė savotiškas deus ex machina, t. y. sveiko kūdikio atėjimu į pasaulį. Tiesa, šitoks romano įtemptas eigos išsprendimas nėra grynas deus ex machina, o greičiau happy end, nes per svarstymus ir nuogastavimus dėl Linos nėštumo niekada nebuvo paneigta galimybė gimti sveikam kūdi-

kiui. Neaišku, kam autoriui bujos reikalinga romano pabaiga su happy end — ar jis norėjo, kad jaunos lietuvių šeimos jo romane mieliau skaitytų, ar rašytojas jau nesąmoningai yra pasidavęs amerikiečių visuomenės racionalistiniams optimizmui, iš kurio pasisaipo romane.

Kokios bebūtų buvusios šaltinės J. Gliados intencijos, tačiau laiminga pabaiga gerokai susilpnino romano problemą, kuri yra ir lieka mūsų būtyrės racionalistinio optimizmo, iš kurio pasisaipo romane. Kaip ten, taip ir "Delfino ženkle" visą romaną sudaro paties pagrindinio veikėjo pasakojimas. Šitokia konfesija skaitytojui apie problemas, kurios turi gaudyti ryšį su neščia žmona, čia gal labiau tinka, negu kitur, nes čia paliejami labai intymūs dalykai, apie kuriuos viešai neprimyta kalbėti. Konfesijos tonas "Delfino ženkle" energingesnis, dramatiškesnis negu "Sikšnosparnių sosto", nes savo dramą čia pasakoja ne pensininkas, bet jaunavedis, tebeatlikinąs karinės lauko partijos, tebeturįs prieš save beveik viso gyvenimo ambicijas bei malonumus. Kadangi pats pasakotojas, Kazimieras - Čarlis, yra rašytojas, nors ir techninėje srityje, todėl jo kalbos stilius puošnesnis negu teisininko Alksnio; kai vaizduoja savo vidaus gyvenimą, įvairių artimųjų, intelektualinės lyrikos, kurioj nekartą sublyga aforizmai. Nors jis apie save daugiausia kalba, atskleidždamas savo jausmus ir mintis, tačiau dėl to jis netampa monotoniškas.

Kaip Lina arba kiti antraeiliai veikėjai, taip ir Čarlis gyvas ir pakankamai individualus, nors ir neturi tokio gilumo kaip "Sikšnosparnių sosto" Alksnis ir jo žmona. Man atrodo, kad "Delfino ženkle" rašytojui ypač ryškiai pasisekė atvaizduoti trečiajais veikėjais, įvairių įstajų tarnautojus ir tarnautojas, kuriuos jis nupiešė kelias šaržo brūkšniais.

Leistas į romano pavienių veikėjų detalią charakteristiką gal nėra didelės prasmės, nes atrodo, kad J. Gliados, kaip rašytojo, stiprybė glūdi ne tiek veikėjų originaliuose paveikluose, kiek problemose, kurios susidaro dėl veikėjų santykių. Išskyrus du aktorius - boheminius, romano autorius kiti nesistengė parodyti kuo nors ypatingais. Jie visi vidutiniai žmonės. Sakymai, Linos teatrinės pratybos ir estetiškos svajonės pasibaigia

su jos papilnėjimu dėl nštumo. Charakterio tvirtumo, interesų ir principų atžvilgiu vidutinis tėra ir pats centrinis personažas. Prasikiša jis pro kitus jautria vaizduote, kuri įdega jo vidaus dramą ir sublyga aforizmais, ją pasakojant.

Nors romanas suraizgytos intrigos neturi, bet Kazimiero - Čarlio pergyvenimų ir patirties pasakojimas bei vaizdavimas eina įtemptai nuo to momento, kad susekamai Linos vaartos kevaldon - contergano piliulės iki Čarlio savo akimis pamato, kad naujagimis sūnus visai sveikas. Tai gera romano ypatybė skaitytojų dėmesiui palaikyti įtemptam.

Kad J. Gliada moka įspūdingai vaizduoti, Lietuvių skaitytojas žino nuo seniai. Tam priminti čia tenorėčiau pacituoti vieną vietelę, kur autorius vaizduoja, kaip Čarlis pergyvena savo svetimotėliavimo nuodėmę: "Mano atskira lova tą pirmą po nusikaltimo naktį buvo mano atskiras pasaulis. Tai buvo mažiškas mano narvas, kur laikoma pasmerkta mirti. Vėliau po vidurnakčio aš visai dar svarsčiau padėti, į kurią įkiščiau. Man ėmė atrodyti, kad visa tai aš pajėgsiu išpajuti iš savęs kaip naviką, išrauti kaip skaudantį dantį, ir neliks po to nieko, ne sąžinės priekaišto, tik miglotas prisiminimas. Juk aš turiu gyventi su Lina". (196 psl.).

Dar vieną antrą pastabą reikia padaryti dėl romano kalbos. Viena jos ypatybė — tarptautiniai žodžiai, be kurių kartais būtų galima apseiti. Gal būt, kad tai J. Gliados juristo senas įprotis, kuris į romaną (ne tik "Delfino ženkle") prasmunka sava me, ypač kad autorius mėgsta problemas. Tačiau tarp rašytojo uždavinį yra taip pat lietuvių kalbos puoselėjimas ir kūrimas, nevengiant naujadarų, kurie būtų lengvai suprantami ir atstotų dalį tarptautinių žodžių.

Kita pastaba lietuvių daikta-

vardžių vartojimą ten, kur lietuvių kalba reikalauja veiksmingumo. Be abejo, daiktavardinė sakinių sandara, neretai pasitaikanti J. Gliados romanuose, yra svetimųjų kalbų įtakos pažymys, kurio mūsų daug kas neišvengia, dažniau susidurdamas su svetimais rašijais. Tačiau ir šituo atveju kūrybingo rašytojo pareiga yra didesnė negu publicisto. Kad nesunku būtų sustingusi daiktavardinė sakinių pakeisti dinamiška veiksmo forma, tepasako šis pavyzdėlis. Autorius rašo: "Prestonas savo misija laikė manęs ramina" (77 psl.). Ar ne lietuviškiau ši mintis skambėtų šitaip pasakyta: "Prestonas laikė

savo uždavinį (misija) mane raminti"? Tokių pavyzdžių būtų ir daugiau.

Baigiant reikėtų pasakyti, kad "Delfino ženkle" romanas yra naujoviškas iki kraštutinumo savo tema ir problema, geros konstrukcijos, vaizdus, įdomiai skaitomas, žadantis emocijas ir verčias galvoti. Nors ontologinio blogio premisa liko neišnaudota iki galo, vis dėlto "Delfino ženkle" yra rimtas lit. kūrinys (tik ne moksleiviams), nes, baigus skaityti, atrodo, kad kitos panašios knygos negali būti. Šitoks vienakartiškumo įspūdis — pasisekusio kūrinio savybė.

P. Rimša (1881-1961)

Skauskas

mių, bet ir abortų, ir eutanazijos problemos, kurias pagonys prieš Kristų sprendavo vienaip, o krikščionys sprendžia kitaip. Sakysim, racionalistiniams liberalai Čarliui sunku suprasti, kodėl nelaiku gimusių, arba sužalotų kūdikius gydytojai gelbsti visais galimais būdais, nors šitaip išgelbėtos būtybės tampa naštomis sau, tėvams ir visuomenei. Todėl Čarlis maištauja ir protestuoja prieš šitokią gydytojų elgesį, nes jame mato prieštaravimą utilitariniam protui. Bet šitokią gelbstintį elgesį, liguistams kūdikiams bei kitokiems ligoniams įsako krikščioniškoji ir humanistinė etika. Tai rašytojui duoda progos priminti, kad medicinos mokslai priklausomi nuo dorovės, o dorovė stiprybės suteikia krikščionių religijai. Taigi, vaizduodamas klinikinę ir psichologinę sužalotų naujagimių problemą, J. Gliada pakyla iki religijos ir metafizikos klausimų, o kalbėdamas apie contergano arba talidomido įtaką neščioms moterims ir apie invalidus naujagimius, rašytojas pasiekia beveik žurnalistinio aktualumo — minia bylą tėvams Belgijoje dėl nepajėgiantio gyventi kūdikio nužudymo ir tėvų išteisinimo teisme.

Be to, man atrodo, kad "Delfino ženkle" romane rašytojas dar siekė parodyti beprasmybę išiveržimą į mūsų laikų suracionaliztą tikrovę, — tokios beprasmybės, prieš kurią žmogaus protas bei jo mokslai yra bejėgiai. Šituo J. Gliada atrodo įsijungęs į absurdiškos literatūros srovę, dabar triukšmingai ir madingai žygiuojančią per pasaulį, ypač teatro mene — dramoj. Jei rašytojas šitokia

P. ŠILEIKIS, O. P.
Ortopedas, Protezistas
Aparatai-Protezai, Med. bandai, Spec. pagalbos kopoms (Arch. Support) ir t. t.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. Prospect 6-5064
Val. 9-4 iki 6-3. Seštadien. 9-1

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSIŲ, NOSIŲ IR GERKLIO LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val. kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Seštadieniai 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus.
Ofiso telefonas: PR 3-3229
Res. telefonas: WAlbrook 5-5076

DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGAS.
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirmą ligonius pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti MI 3-0001

DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniai uždaryta. Antradieniai ir penktadieniai vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampus 63-dos ir California
Val. kasdien nuo 6-8 val. vak. Seštadien. 2-4 val.
Trečiadienį ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telefonas: 476-4042
Resid. telefonas: WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 N. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois
Valandos pagal susitarimą

DR. S. ir M. BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
Bendra praktika ir Alergija
2751 West 51st Street
Valandos: pirm., antr., ketv. 2-9 val., penkt. 10 v. r. iki 9 v. vak. Seštadien. 10 v. r. iki 1 v. popiet. Ligonius priima pagal susitarimą.

P. ŠILEIKIS, O. P.
Ortopedas, Protezistas
Aparatai-Protezai, Med. bandai, Spec. pagalbos kopoms (Arch. Support) ir t. t.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. Prospect 6-5064
Val. 9-4 iki 6-3. Seštadien. 9-1

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSIŲ, NOSIŲ IR GERKLIO LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val. kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Seštadieniai 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus.
Ofiso telefonas: PR 3-3229
Res. telefonas: WAlbrook 5-5076

DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGAS.
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirmą ligonius pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti MI 3-0001

DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniai uždaryta. Antradieniai ir penktadieniai vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampus 63-dos ir California
Val. kasdien nuo 6-8 val. vak. Seštadien. 2-4 val.
Trečiadienį ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telefonas: 476-4042
Resid. telefonas: WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 N. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois
Valandos pagal susitarimą

DR. S. ir M. BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
Bendra praktika ir Alergija
2751 West 51st Street
Valandos: pirm., antr., ketv. 2-9 val., penkt. 10 v. r. iki 9 v. vak. Seštadien. 10 v. r. iki 1 v. popiet. Ligonius priima pagal susitarimą.

DR. S. ir M. BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
Bendra praktika ir Alergija
2751 West 51st Street
Valandos: pirm., antr., ketv. 2-9 val., penkt. 10 v. r. iki 9 v. vak. Seštadien. 10 v. r. iki 1 v. popiet. Ligonius priima pagal susitarimą.

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGAS
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti MI 3-0001

DR. B. GAIZIONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akušerija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 1-5 ir 6-8 val. vak. Seštadien. 12-3 v. p. p.
Trečiadieniai uždaryta

DR. JANINA JAKSEVICIUS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
VAIKŲ LIGOS
6656 West 63rd Street
Pirm., antr., ketv. ir penkt. nuo 11 iki 1 val. ir nuo 4 iki 7 v. vak. Seštadien. nuo 1 iki 4 val.

DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 6 iki 9 v. v.; sešt. 11 iki 4 val. popiet. arba susitarus

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir seštadienį uždaryta

DR. ALDONA JUŠKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTE
PRITAIKO AKINIUS
2422 West Marquette Road
Valandos: 9-12 ir 7-9 v. p. pagal susitarimą. Išskyrus trečiadienį uždaryta.

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
VAL. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį ir seštadienį tik susitarus

DR. ALG. KAVALIŪNAS
VIDAUS IR KRAUJO LIGOS
5540 So. Pulaski Road
Pirm., antr., ketv. ir penkt. nuo 2-4 ir 6-9 v. p. pagal susitarimą.

DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val. Pirmad., antr., ketv. ir penktadienį, nuo 12-4 v. p. p. 6-8 val. vak. Seštadien. 12-4 v. p. p., trečiadienį uždaryta

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienį uždaryta. Seštadieniai 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KIDKIŲ IR VAIKU LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antr., ketv. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakare. Trečiadien. nuo 11 val. ryto — 1 v. p. p. Seštadien. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso tel. RE 7-1168.
Res. tel. 239-2919.

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGAS
2817 West 71st Street
Telefonas HEMlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirmad., ketvirt. 5 — 8 val., antr., penkt. 1 — 4 val. Trečiadienį tik susitarus

DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Specialybė — vidaus ligos
(71-os ir Campbell Ave., kampas)
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Sešt. 3 v. r. — 2 v. p. p.

DR. JULIA MONSTAVICIUS
Vidaus ligos
GYDYTOJA IR CHIRURGE
10748 S. Michigan, Chicago 28, Ill.
Telef. ofiso: PULman 5-6766
Namu: BEVERly 8-3946
Priėm. val. kasdien 8-8 v. v. Sešt. 1-2 v. p. p. ir treč. uždaryta

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Valandos: 1-9 v. p. p. Išskyrus trečiadienį

DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 S. Kedzie Ave.
Val. pirmad., antr., ketvirtadienį ir penktadienį 8 v. r. iki 3 v. vak. Treč. ir sešt. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDINES LIGOS
2745 West 69th Street
Priešais Sv. Kryžiaus ligoninę
VAL. Pirmad., antr., ketv. ir penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Seštadien. nuo 2-4. Trečiadieniai ir kitu laiku susitarus telefonu:
Telef. REpublic 7-2290

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.
Tikrina akis ir prietaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave., YA 7-7383
VAL. 1 v. p. p. iki 8 v. v. kasdien, trečiadieniai uždaryta; seštadieniai nuo 10 v. r. iki 1 v. popiet.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ PSLES IR PROSTATOS CHIRURGIJA
Ofisas 2454 West 71st St.
Val. antr., nuo 2-5 po pietų ketvirtadienį, nuo 6-8 vak. Ofiso telefonas: 776-2387
Rez. telefonas: PR 9-5730

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. tel. GROvehill 6-0617
Valandos: 10-12 v. r. ir 7-8 v. vak. Sešt. 10-12 v. r. ir 7-8 v. vak. Kitas ofisas: 4644 South Ashland Ave., tel. CL 4-2896
Valandos: 2-5 v. popiet kasdien Sekmadieniai ir trečiadieniai abu ofisai uždaryti

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Marquette Parko ofisas: 2750 West 71 Street, telefonas 925-8296
Rez. ofisas: 2750 W. 71st St.
Valandos: 10-12 v. r. ir 7-8 v. vak. Sešt. 10-12 v. r. ir 7-8 v. vak. Kitas ofisas: 4644 South Ashland Ave., tel. CL 4-2896
Valandos: 2-5 v. popiet kasdien Sekmadieniai ir trečiadieniai abu ofisai uždaryti

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2865 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1223 ar PR 6-5577
Ofiso val. Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8 v. v. Seštadien. 2-4 v. p. p. ir kitu laiku — pagal susitarimą.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirmąją ligonius tik susitarus
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 v. p. p. Treč. ir seštadienį uždaryta

DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGAS
VALANDOS: 1 iki 4 ir 8 iki 9 v. v. Seštadieniai 1 iki 4 val. Trečiadieniai uždaryta

DR. ONA VASKEVICIUS (VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 So. Kedzie Avenue
Ofiso val. kasdien 6-8 v. v. Tik svarbiais atvejais susitarus

DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val. 3 iki 4 p. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir seštadienį pagal sutartį.

Raidės, veidai, vienatvė

Žibunto Mikšio grafikos darbų paroda Detroite

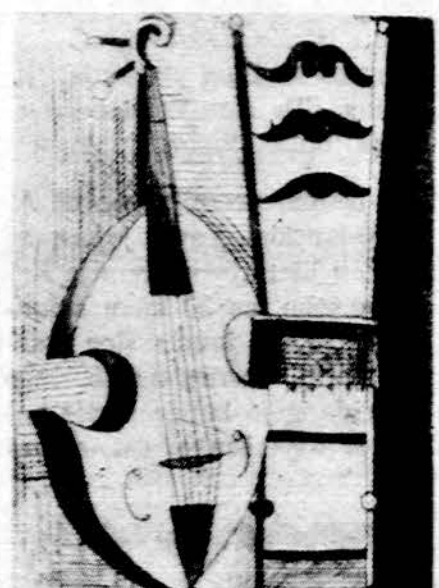
Retai kada mūsų tremties lietuvišką provinciją pasiekia rimtesnis kultūros įvykis, pirma nepraėjęs per sostinės sales ir galerijas, pirma neužsipelnęs Chicago pagyros ir pritarimo. Tokiu retu atsitikimu tenka laikyti Žibunto Mikšio kūrybos viešnagę Detroite. Paroda, vykusi Tarptautinio instituto patalpose balandžio 17–24 d., surengė Detroito Lietuvių kultūros klubas. Parodos atidaryme kalbėjo Aleksis Lotas, trumpai apibūdindamas dailininką ir jo kūrybą. Rengėjus tenka sveikinti už drąsą iniciatyvą, atsikviečiant Chicago dar neišgarsintą dailininką. Tai dar tik antroji Ž. Mikšio paroda šiame žemyne (pirmoji ankščiau buvo surengta New Yorke). Tenka laukti, kad dabartinė Detroito paroda sukleps platesnį mūsų visuomenės dėmesį Ž. Mikšio grafika, kuri to dėmesio jau seniai yra verta.

Žibuntas Mikšys yra kaunietis, studijavęs dailę Nuernbergo ir Stuttgarto meno akademijose. Prancūzijoje yra surengęs keletą savo kūrybos parodų, o šiuo metu jo grafikos paroda vyksta Giessene, Vokietijoje. Be dailės, Ž. Mikšys intensyviai domisi ir teatru bei poezija. Nuo 1962 m. gyvena Paryžiuje.

Detroite Ž. Mikšys išstatė daug, kaip 60 grafikos darbų. Gausumu vyraavo vario raiziniai, atstovaujant dailininko pastaruoju metu naudojamą techniką ir precizinį kruopštumą. Šių darbų grupėje ypač įdomus „Leonce ir Lena“ ciklas, pirmu žvilgsniu atrodantis tarsi teatrinių kostiumų eskizų rinkinys, bet įsigilinus, atskleidžiantis žmogaus menkumą ir nesuaprantamumą. Prieš mus drąsia poza, senoviniam rūbe atsistoja valstybės tarėjas, ceremonijų tvarkytojas, rūmų poetas, kaimiečiai. Jie komiški savo buvimu tik apėrė. Kleider machen Leute, sakome sau ir šypsomės, jausdamiesi pranašesni už „Leonce ir Lena“ žmones. Bet žiūrime dar kartą — jų veidai tik balta dėmė, veidų nėra. Ar iš tikro žmonės tik rūbai? Ar ne-

KESTUTIS KEBLYS

pasikeistų jie, ar teliktų tik komiškom figūrom, jei matytume jų akis, jų skruostų raukšles? Atsakymą „Leonce ir Lena“ ciklo mįslei tam tikra prasme galima įžvelgti Ž. Mikšio linoleumo raizinių žmonėse. Čia priešingai — tik veidai, gyvi ir

Žibuntas Mikšys Raizinyje

savaimingi, jokio rūbo. Žvelgia čia pasitenkinimas, liūdesys, baimė, ryžtas. Bet visų dailininko veidų nuotaiką jungia tas pats bruožas — vienatvė. Gal ne tiek primestas vienišumas, kiek pasirinktas, tam tikras užsidarymas nuo to pasaulio, kuriame tesvarbu rūbas.

Tiesioginio jausmo ir nuotikos vaizdavimo Ž. Mikšys atsisako linoleumo technika atliktuose rašmeniniuose paveiksluose. Čia raizinių sudaro vien raizinių miškas, suburtas žodžių kupstais, kurų prasmė, sąlyties su nuotabių grafikos brailu, atbunda nauja gyvybe, nauju įspūdžiu. Šios grupės linoleumai yra Ž. Mikšio kūrybos pirštų nuospauda, jo originalumo laidas. Parodoje išstatytuose darbuose matyti tam tikra šio kelio evoliucija. Kai kuriuose raiziniuose (pvz. Le roi a fait battre tambour) šriftas dar užima tik dalį paveiklo, palikdamas daug vietos tiesioginiam vaizdui, tarsi tarnaudamas tik iliustracijos paaikškinimui. Konceptiniu atžvilgiu šie darbai primena kai kuriuos Petravičiaus ir Augiaus raizinius. Kitur jau

regime dominuojančius rašmenis — vaizdui likęs tik paveiklo kamputis. O daugumoj raizinių lieka vien tik raidės (pvz. Cordoba, Skrido vanags, Wie leicht wird). Tai tiesiog nė teks to iliustracija, sukurianti iš pozicijos ir grafikos tarsi naują meno žanrą. Tenka sutikti su Pov. Reklaičiu (Laisk. Liet. 1964, nr. 8, p. 268), kad Ž. Mikšio pagrindinė meninė priemonė yra žodis, kuris jam netarnauja kaip socialinė funkcija, bet yra tapęs vidiniu sielos monologu.

Visumoje paroda sudaro įspūdį, kad Ž. Mikšio dailė yra giliai individuali, teturinti mažai ryšio su tuo, ką mes populiariai vadiname kasdieniniu gyvenimu. Žvelgiant į mažuosius Ex librisus, pro langą prasiskverbiantis John R gatve lekiančių automobilių žvimbimas ir parodos atidarymo kavos puodukų taršėjimas nuskamba reikšmingu kontrastu. Technologijos stebuklai, kasdienos reikalavimai, daugumos nuomonė, populiarios srovės ir mados dailininko nepaliečia. Jo grafika sako, kad jam tai menka ir nesvarbu. Atsiribojimas nuo laikmečio įtakų

Žibuntas Mikšys

Žibuntas Mikšys

kartais padvelkia net švelniu, vos primenamam protestu. Štai miniatiūriniai vario raiziniai, kai kurie nedidesni už panamietiškus pašto ženklus, lyg ir sugestiuoja pasipriešinimą mūsų dienų „bigger and better“ pozai ir kviečia pergaltoti dažnai viliojančių reikalavimų, kad vertingi dalykai atsiskleistų tik di-

delėmis dimensijomis. Ilgiau Amerikoje gyvenusiame, girdinčiam ėjimo su laiku trimis ir pačiam juos pučiančiam, Ž. Mikšio grafika gali atrodyti kiek svetima. Bet kartu ji iššaukia senosios Europos nostalgiją ir primena, kad talentingam kūrėjui laikas nėra jį supančioji riba.

Linoleumo raizytojas

ZIBUNTUI MIKŠUI

Su aštrių aštriais peiliu.
Švelniu atsargumu piaustome
Sužeistas širdis — išgydyti.

Linoleumo gabalai
Tepami juodai,
Spalva sukrečėjusio,
Terptine tirpinto,
Pasenusio kraujo.

Juodumu žiba
Tylūs linoleumai
Akyse, degančiose ilgesiu —
Ketkampio dėmėmis
Tirštos nakties — —

Kaip ir per amžius,
Menininko dvasia
Sukilo prieš nebylumą — —
Riksme gimė žmogus
Tarti nuosavą žodį.

Tada įrėžti linoleumai
Atspindžiai sielos
Akyse pagauti — išnešioti.
Bet nepakako vien vaizdų —
Atkurtas senas ritualas.

Įžiebtą liepsną tamsoje
Stebuklo — magikos reikėjo:
Hieroglifais iškaltųjų maldų;
Ranka rašytųjų šventųjų
puslapių;
Raidėse ŽODŽIO pranašingo!

Kūdikio nustebusiom rankom,
Praregėjusiom skausmo
juodume,
Užburta prasmė įrėžta raidėse —
Pasiviečiant naktį žibuntui —
Juoduojų knygnešių krauju.

MAŽŲ VARDU DIDELI RINKINIAI

Pasaulio lietuvių archyvo pavadinime tepasakyta, kad čia yra archyvinė įstaiga, kurioje saugojami viso pasaulio lietuvių kultūrinio pasireiškimo pėdsakai, į kurią turi teisę o gal ir pareigą visi sūsti įvairiausių saugotiną istorinę medžiagą.

Šiai įstaigai iki šiol vien Aleksandro Ružanec - Ružanco vadovaujama Lietuvių bibliografinė tarnyba atsiuntė 2-851 knygą ir brošiūrą, 31,487 egz. žurnalų ir laikraščių (\$9-372.55 vertės). Be to, čia buvo įglaustas ir J. Enčerio surinktas Lietuvių tautinis muziejus, turėjęs 870 knygų bei brošiūrų, 4,412 egz. žurnalų bei laikraščių ir daug kitų dalykų. Į šią įstaigą pateko ir tautosakininko Juozo Bugos palikimas, susidėjęs iš 352 knygų bei brošiūrų, 364 egz. periodikos, 3,793 lapų rankraščių, 116 magnetinių pūplių (su įkaltėjimais bei įdavinimais) ir magnetofoninio įrašymo aparatai.

Visi žinojo prof. dr. K. Pakšto bibliotekos garsą, atremtą į žemėlapių rinkinį, geografines knygas ir kt. Velionio testament-

te pareikštai valiai nusilenkę mašlė Janina Pakštienė ir brolienas B. Pakštas, visą saugotiną turtą perduodami šiai įstaigai. Turtas tikrai didelis ir brangus: 1,222 knygos, 941 egz. periodikos, 826 žemėlapiai, kelios dėžės rankraščių ir kt.

Prei. M. Krupavičius dalį savo didelės bibliotekos (427 knygas, 226 egz. periodikos, 619 lapų rankraščių ir kt.) perleido tai pačiai įstaigai, kad medžiaga būtų visiems prieinama ir panaudojama. Net ir savo spintą pridėjo, kad knygos būtų gražiai laikomos.

Kun. dr. J. Prunskis padovanojo 334 knygas ir brošiūras. Prei. dr. J. B. Končius: 17 knygų, 672 egz. periodikos ir 24-629 lapus rankraščių.

Čia suminėti tik žymesnieji rinkiniai, patekę į Pasaulio lietuvių archyvą. Ysiai nesuminėti mažesnieji paskirų asmenų rinkiniai, kurių tarpe yra šimtų dalykų paaukojusių.

Pasaulio lietuvių archyvo adresas: 5620 So. Claremont Ave. Chicago, Ill. 60636, U.S.A. k.

AŠARŲ AKMUO

Danutė Bindokienė

Pačiame mūsų laukų viduryje, miškelio pašonėje, kyšo vidutinio aukštumo kalniukas. Apylinkėje tokių kalniukų pribrastyta gana daug. Nors ir ne žmonių rankomis supilti, jie man primena lietuviškuosius pilikalnius.

Mūsų kalniukas apžėlęs ievomis, laukinėmis slyvomis, uogienojais. Jis nedirbamas ir sunkiai prieinamas, nes žemė aplinkui pelkėta ir brūzgynuota. Kalniuko viršūnėje auga sena, išsikerojusi pušis. Tamsiai mėlyna, paslaptinga, rimta ji žvalgoji po visą plačią apylinkę. Jos šakos, net didokai vėtrai siaučiant, nesiblaško beviltiškai, tik oriai siūbuoja ir ošia, tarsi jose slėptųsi tolimes jūros aidas. Po pušimi riogso neįtikėtino didumo akmuo, šiaurinėje pusėje aksominio samano apsiaustu priklotas, vėjo ir lietaus iki blizgėjimo nudailintas. Visa kalnelio viršūnė teikia tokią ypatingą ramybę, tarytum būtumai tuščioje bažnyčioje, amžinajai lempei mirgant, visų praėjusių procesijų smilkalams dvelkiant ir maldų aidams tebevirpant aukštuose skliautuose.

Tarp kalniuko, pušies, akmens ir manęs atsirado meilė iš pat pirmo žvilgsnio. Buvo verta perklaupoti pelkę, baidant varles bei vandens gyvates, prasiveržti pro krūmokšnius ir, sėdint ant akmens, semtis ramybės iš jo šalto kūno, iš maldingo pušies šnarėjimo ir uogienojų kvapo. Čia pasaulis buvo dar toks nepalietas, be rūpesčių, be įprasto triukšmo. Čia buvo galima ramiai galvoti, garsiai išsibarti su savimi, net verksti, jeigu tuo metu buvo reikalingos ašaros. Kalnelio krūmuose kabojo begalės lizdų, o jų plunksnuotieji šeimininkai, dėl vietos nepri-

einamumo neįsmokę bijoti žmogaus, tęsdavo savo giesmes ir darbus, nekreipdami dėmesio į mane. Vikrios urvinės voveraitės pasilikdavo šildytis prieš savo namelių angas, o storieji barsukai linguodavo nuo vieno smėlėto urvo prie kito, nepakėle į mane savo ūsuotų snukučių, nerodę jokių baimės.

Vieną pavakarį kasdieniniai gyvenimo rūpesčiai ir pašalinės bėdos taip sugriuvo ant mano pečių, kad būtinai reikėjo patekti į kalnelį, atsistoti ant akmens ir išsiverkti. Besprendžiant problemas, beieškant reikiamų atsakymų, visai nepastebėjau, kad saulė nusmigo už šilo viršūnį, palikdama pasakui save raudonuojantį dangų, kuriame medžių šakos juodavo tarsi keisti meginiai. Sutekę, paprastai, ant kalnelio vengdavau. Ne dėl to, kad bijočiau viena lankuose. Čia buvo labai saugu, nuosavoje žemėje, kur jokia svetima koja neįjoms pėdas be leidimo. Tačiau tamsoj grįžimas nuo kalno buvo sunkus. Be to, pelkėje laukė legionas alkanų uodų, kurie pabūsdavo po saulės laidos ir puldavo praėivi.

Šį vakarą buvau per daug susirūpinusi ir susijaudinusi, kad visa tai prisiminčiau. Kai ašaros išseko ir kukčiojimas liovėsi krėtes pečius, sėdėjau ant akmens, apkabinusi rankomis kelius ir laukiau visiškos ramybės grįžimo. Ūmai kalniuko viršūnėje, čia pat už savęs, išgirdau verksmą. Mano nugara nusliuogė šiurpulo delnas, o akys neramiai apsidairė. Krūmokšniai ir medeliai buvo tik juodi siluetai, dryžiosios voveraitės ir paukščiai miegojo saldžiu miegu. Pakėliau galvą į juodą pušies viršūnę, taip iškilmingai susitingusi teberausvoje padangėje. Verksmas vėl pasikartojo. Man pasirodė, tarytum mano pačios kukčiojimo aidas buvo įstrigęs į vešlias, neperžvelgiamas pušies šakas ir, medžiui sujūdęs, krito žemyn lyg rasos lašai.

Atsistojau ir nusipūriau. Gal iš nerimo, gal rūkiniais slėnio pirštais paliecia. Reikėjo man čia taip ilgai užsibūti! Nors buvau jau išaugusi vaiduoklių baimės amžių, darėsi visiškai neįmanoma. Nebuvo daugiau minties apie manojo verksmo aidą ar netolimo šilo šlamesį, sumišusį su varlių kurkimu. Vakaras buvo labai tylus. Danguje jau spindėjo milijonai šviesių taškų, o rytų horizontas pakibo pilnatis apskritimas.

Pirmoji mintis buvo bėgti. Vėrztis pro krūmus, neieškant tako, pliaušketi per pelkę, viesulio dūmti per sodą žerinių sodybos langų link. Bet rauda buvo tokia graudi, tokia gyva ir užuojautą kelianti, kad likau vietoje.

— Kas čia? — sušukau.
— Kas čia? Kas čia? — atsišaukė aidu miškas ir sulingavo senolė pušis.

Atsakymo nesulaukiau, bet ir nesitikėjau. Atsargiai apėjau akmenį. Verksmas, rodos, sklido nuo jo viršaus, nors nieko įžvelgti negalėjau. Beklausant jo, jau nebuvo bausu, tik neapsakomai liūdna. Stovėjau ir klausiausi, nepajėgdama pajudėti. Kažin kaip ilgai būčiau stūksojusi, lyg įsmegusi į smėlėtą kalnelio viršūnę, jeigu ne balsas, atskridęs iš apačios. Balsas ieškojo manęs, ir jame skambėjo nerimas, baimė, nekantrumas. Verksmas nutilo su pirmu šūktelėjimu ir daugiau nepasikartojo.

Nulipusi žemyn, buvau išbarta už ilgą negrįžimą ir sukeltą rūpestį, o mano istorija apie bekūnę raudą buvo palaikyta tik įtemptų nervų ir pavargusių vaizduotės kūriniai.

Tačiau verksmas ėmė aidėti mano atminime ir sapnuose. Reikėjo būtinai grįžti į kalnelį po saulės laidos ir pakartotinai įsitikinti. Viena eiti nenorėjau, o prie liudininkų verkančioji tylėjo. Neabejojau, kad tai raudos moteris, joks vyras negalėtų taip laisvai ir beviltiškai aimanuoti. Verksmą dar

kartą pavyko išgirsti tik man vienai. Bijotai jau nebebijojau, tik buvo baisiai smalsu ir kartu liūdna. Mėginau verkančiąją kalbinti, klausti, paguosti, tačiau ji neatsiliepė.

Pasibaigė ruduo. Sodas vėl stovėjo nuogas ir nepalietas. Nuo šilo medžių nubiro varšos. Šmaikščios voveraitės sumigo olose ir barsukai miegodami čiulpė riebias lėtenas. Vėjas, lyg išdykęs vaikišgalis taršė tušius lizdus, o akmuo tapo nesvetingai šaltas. Buvo laikas palikti laukus.

Miesto kasdienybėje ano kukčiojimo atsiminimas darėsi vis tolimesnis ir neįtikinamas. Tuo labiau, kad mano žodžiais niekas netikėjo.

Maždaug viduržiemyje buvo baigta mokėti skola už tą gabalą laukų laisvės, džiaugsmo ir sunkaus darbo, kurį galėjime pagaliau vadinti nuosavybe. Drauge su kitais dokumentais, mums atiteko storas, suaižėjusioje odoje įsegtas ir antspaudomis nužymėtas popierius pluoštas. Čia buvo surašyta visa ūkio istorija nuo pat pirmųjų savininkų iki mūsų pavardžių. Dokumentai tęsėsi bent šimtą su viršumi metų ir buvo be galo įdomūs.

Patį pirmąsį savininką buvęs olandų kilmės jūreivis ir nuotykių ieškotojas, sudaręs sutartį su vietiniais indėnais, išplėšęs gabalą miško ir pasistatęs apvalių rąstų pirkį. Jis vedė indėnų vado dukterį ir paliko vieną sūnų. Visa tai buvo užprotokuluota sausais, oficialiais žodžiais. Vien tik krašto istorijos žinojimas ir vaizduotė galėjo papildyti naujakurio ryžto ir vargų vaizdą.

Dokumentus skaičiau su nesuvaldomu širdies tuksenimu, tarp daugelio vardų ieškodama kalnelio verkančiosios. Neturėjau jokio supratimo, kaip ją surasti, tačiau, bevertant popierius, akys vis nejučiomis grįždavo prie naujakurio olando. Gal dėl to, kad jis buvo pirmasis. Iš pusės parafo buvo sunku ką nors spręsti. Kai mano artimieji

įsitikino, jog be pilnos istorijos nerasiu ramybės, buvo pasiūlyta nukeliauti į apskrities miestelį ir mėginti atsakymo ieškoti senose apylinkės archyvuose. Žinant olando pavardę ir įsikūrimo metus, buvo nesunku tai padaryti. Kronininkas, rašęs medžiagą archyvu, detalių nepagalėjo, užtat visa istorijos paslaptis buvo galutinai atidengta.

Indėnų vado dukrą olandas pirkio už penketa žirgų ir tris šautuvus, nors ji buvo pradžėta narsiausias giminės kariu. Indėnoriai nuėjo su baltuoju ir ji labai mylėjo. Tačiau anas karys susikvietė būrį savo draugų, vieną šviesią naktį užpuolė sodybą, sugrėdino ją, o naujakurį nusitempė į netolimą kalnelį ir nužudė. Jis buvo čia pat ir palaidotas. Jaunoji indėnė nesutiko grįžti į savo giminės palapines. Ji pabėgo į gretimą baltųjų koloniją, kur gyveno misionieriaus globoje. Savo vyro ji labai verkė, buvo vieniša ir nelaiminga. Begimdyma olando sūnų, mirė ir buvo palaidota tame pačiame kalnelyje, greta nužudyto vyro. Žmonės kalba, kad indėnės vėlė tebeklaidžioja kalnelio viršūnėje mėnesienos naktimis ir, sukniubusi ant akmens, rauda savo vyro.

Kai sekantį kartą nuėjau aplankyti kalnelį, buvo pavasaris, o laukinės slyvaitės lenktyniavo su ievomis, savo žiedų kvapu viliodamos bites. Visur buvo taip šviesu, nauja ir ramu. Net senoji pušis linksniau lingavo šakomis ir kvepėjo sakais, tarsi sveikindama mane sugrįžusią. Istorija apie du kapus kalnelio viršūnėje ir naktimis raudančią indėnų vado dukrą atrodė labai tolima šiame pavasariškai žaviame gamtos kampelyje. Tačiau žinojau, kad neliksiu daugiau ant kalno po saulės laidos. Pirmą kartą gyvenime man buvo leista išgyventi vietinės legendos įsikūnijimą, ir už tai tapau turtingesnė. Bet to sielą plėšiančio verksmo daugiau girdėti niekuomet nenorėjau.

NUO NEMUNO IKI ASSABET

Vienos lietuvių kolonijos kronika

ELENA VASYLIČNIENE

FROM THE NEMUNAS TO THE ASSABET. A History of the Lithuanians and Lithuanian-Americans of Hudson, Massachusetts. 1866 Centennial 1966 by Rev. William L. Wolkovich. Leidinys 100 psl., 9x6 1/4 in. formato, viršelis pieštas J. P. Staniūno, kaina \$3.00. Galima įsigyti, rašant šiuo adresu: Hudson Lithuanian History, Box 254, Hudson, Mass. 01749.

Kiekviena didesnė ar mažesnė vietovė, apgyventa lietuvių Amerikoje, stengiasi palikti savo buvimo pėdsakus. Tai daroma, rašant biografijas, istorijas, brošiūras, atsiminimus. Šių dokumentų leidinių tarpan įeina dar viena nedidelio formato anglų kalba rašyta knyga — tai kun. V. Valkavičiaus parašyta „Nuo Nemuno iki Assabet“ Hudsono lietuvių istorija.

Kun. V. Valkavičius yra gimęs jau Jungtinėse Amerikos Valstybėse — Hudstone, Mass. Jo tėvai — lietuviai, kurie sugebėjo įsikiepti sūnui lietuviškas meilę ir išmokyti jį kalbėti labai gerai lietuviškai. Nors didesnė savo kunigystės metų dalį kun. V. Valkavičius praleido ir vėl praleidžia svetimausio tarpe, bet jis visur pabrėžia, kad esąs lietuvis, o šios knygos parašymas bei išleidimas kaip tik yra autoriaus duoklė savo gimtajai lietuvių kolonijai.

Kun. V. Valkavičius čia aprašo tą vietovę, kurią jis labai gerai pažinojo, kur jo paties vaikystė buvo praleista ir su kuria ir dabar jo ryšiai esą tampa — su Hudson, Mass. Ten tebegyvena jo mamytė ir jo brolis, kuris yra vaistininkas ir savo mieste eina tam tikras ir viešas pareigas.

Knygos pradžioje autorius duoda trumpą Lietuvos geografinę padėtį bei trumpą istoriją ir po to jau pereina prie Hudsono lietuvių istorijos. Knyga yra padalinta į tris dalis: I dalis aprašo naujakurių lietuvių atėjimą į Hudson, II — antrosios lietuvių kartos gyvenimą ir III — lietuvių laipsnišką nykimą Hudstone.

Nustatyti datą, kada pirmas lietuvis atsirado Hudstone, autorius naudoja mokesčių mokėjimo sąrašus. Metodas nėra lengvas, nes atveitai patys nemokėjo rašyti, o mokesčių blankų pildytojai iš klausos jų pavardes rašė, kaip tik jiems atrodė geriau, visai nesirūpindami raidžių ir skiemų tikslumu. Taigi visur sunku atskirti lietuvių nuo lenkų. Lenkai nemažas skaičius lietuvių pasivadino, norėdami pasirodyti „šlėktomis“ ir būti „aukštajame“ luome. Pirmas lietuvis į Hudsoną atvyko 1897 metais, jo pavardė buvusi Markūnas, amžius 37 m. Vėliau čia apsidaravo ir pasilikdavo vis naujų lietuvių ateivių, kurių atvykimą aprašydavo vietinė spauda, daugiausia juos sumaišydama su lenkais, nes rašantiems tikslingumas taigai nerūpėjo.

Iki 1900 metų Hudstone jau buvo apie dvyliką lietuvių mokesčių mokėjimo sąrašuose, kas reikštų, jog 19 šimtmečio pabaigoje ir ypač 20 pradžioje lietuviai jau gausiau pradėjo plaukti į Hudsoną. Toliau autorius duoda datas, kada susikūrė čia pirmoji lietuvių organizacija, kada atsirado pirmasis savų namų savininkas, pirmasis Amerikos pilietis lietuvis, pirmosios vedybos svetimoje žemėje, pirmosios krikštytos ir pirmoji mirtis.

Autorius turi lengvą anglišką stilių ir vaizdžiai aprašo hudsoniečių lietuvių užsiėmimus: kuriuos darbus jie dirbo, kuriuos verslus jie steigė. Nepamirštas net bičių augintojas, kuriam mirus, visas bičių spiečius susirinko ant kapo atsisveičinti su savo šeimininku. Užsimintas ir lapų augintojas, kuris lapus pardavdavo New Yorko prekybininkams.

Autorius pabrėžia pirmųjų ateivių silpną mokėjimą rašyti ir skaityti, bet iškelia jų įgimtą darbštumą ir sumanumą čia įsikuriant.

Yra duodamas sąrašas įvairių organizacijų, kurių prisikaitoma net 19, aprašomi jų ideologiniai ginčai. Neaplenktas ir socialistų bei komunistų judėjimas Hudstone, kas vertė ir katalikus tampriai organizuoti ir spyriuotis prieš anų ateistines nuotaikas. Tačiau lietuviai katalikai Hudstone lietuviškosios parapijos neįkūrė, todėl ir nebuvo kartinio akmens, kuris juos jungtų.

Pirmoji ateivių karta nelankė jokių amerikiečių mokyklų ir plačiau šviestis nė nemanė. Antroje dalyje, kur autorius kalba apie jau čia gimusius, jau nurodo ir pirmus siekiančių mokslo lietuvių žingsnius. Pabrėžiama, kad iš kaimiečio persokti į daktarą beveik neįmanoma, bet lietuvių jau antroje kartoje nemažai lankė universitetus ir juos baigė. Yra tiksliai knygoje nurodomos pavardės pirmųjų Hudsono lietuvių, baigusių gimnazijas, verslo mokyklas, seserų mokyklas, universitetus ir kit. Antroji karta savo tėvų pėdomis nebeėjo, bet nieko švietiminių bangos Hudson buvo beveik nepalietas. Naujakurių ten kaip ir neliko dėl darbo stokos.

Trečioji knygos dalis ir apima Hudsono lietuvių laikotarpį po Antrojo pasaulinio karo. Kaip minėjau, „dypukai“ Hudstone nepirgijo. O jau iš karo grįžęs vietinis lietuvis, įėjus sukūrė šeimą ir augina vaikus, tai augina trečiąją ateivių kartą, kuri Lietuvos vaizdo savo sieloje jau nebenturi. Trečiosios kartos lietuviai Hudstone lietuviškai jau nebekalba.

Senosios organizacijos šiuo pokario laikotarpiu jau užsidarė: pirmoji ir didžiausioji vietos organizacija — Šv. Juozapo pašalpinė susilikvidavo; Lietuvių Amerikos klubas, turėjęs nuosavus namus, juos pardavė. Tik viena moterų organizacija lig šiol gyvuoja. Ji yra bandžiusi pajudinti lietuvių kultūrinį judėjimą Hudstone, kviesdama koncertuoti chorą iš Worcesterio 1956 m. ir Ivaškiens šokius iš So. Bostono 1958 m. Tais pačiais metais į Hudsoną atvyko lietuviškai kalbąs kun. Jonas Paulauskas, kuriam laikui atgaivinęs čia meninius parengimus.

Autorius šia knyga atliko reikšmingą darbą savo gimtojo miesto lietuvių kančioms ir atšiaurumams įamžinti. Nors didžiausioji anų pionierių lietuvių

senio iš jų nepaveldėdama, lankomose mokyklose sparčiai nu-lietuvojė. Antrosios kartos atitūkimas nuo pirmosios atsiliepia ir į senasias organizacijas: jos pradeda silpnėti. Senieji pavargsta, o jaunimas užauga kitoks, senųjų organizacijų neberemia. Antroji karta jau aklimatizavosi šio krašto dirvoje, savo sugebėjimus atiduodama bendrai Amerikos lobynui. Po pastarojo pasaulinio karo naujos

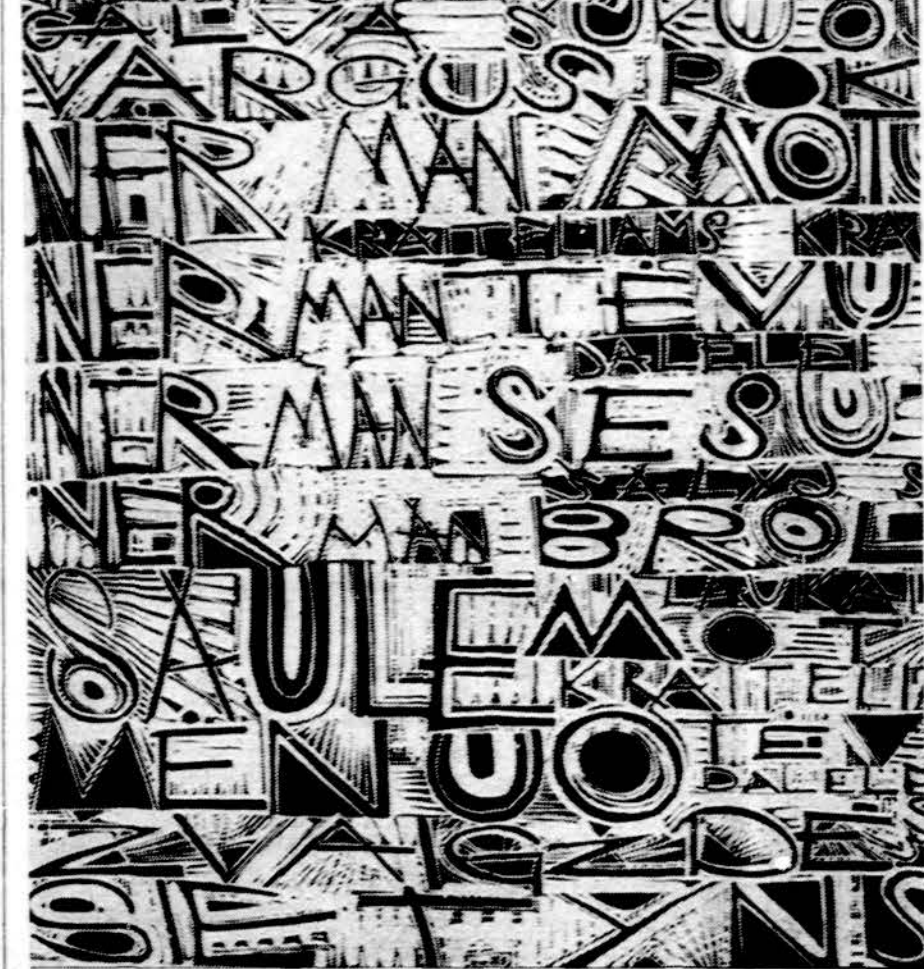
CHICAGO SAVINGS AND LOAN BENDROVĖ, viena tarp žymiausių krašto finansinių įstaigų, aptarnauja šios apylinkės gyventojus pavyzdinčiai, saugiai ir pelningai jau virš 41 metų, visada prisilaikydama saugumo ir išmokėdama, patyginamai, aukštą dividendą. Mes nesiveržiame tapti pačia didžiausia bendrove, bet stengiamės būti stiprius finansistai ir teikti pačius geriausius patarnavimus mūsų taupymo ir skolinimo nariams.

Mes bendradarbiaujame su vietinėmis lietuvių organizacijomis, noriai prisidedame darbais ir finansais, kad galėtumėte geresnį gyvenimo sąlygų. Kviečiame visus taupymo ir paskolų reikalus kreiptis į Chicago Taupymo ir Skolinimo Bendrovę, išaugusią į višį \$55,500,000.00 turto įstaigą.

JOHN PAKEL, direktorių tarybos ir bendrovės prezidentas

Štai nariams teikiamas mūsų pilnas patarnavimas

- Insured Family Savings
- College Bonus Savings
- Christmas Club Savings
- Vacation Club Savings
- Home Mortgage Loans
- Home Improvement Loans
- All Types of Insurance

Ž. Mikšys Lietuviškos dainos fragmentas (lino raiz.)

dalys jau yra mirusi, bet jų darbais ir lūkesčiais pasilieka knygoje. Lietuvių kultūros istorijai būtų labai svarbu, kad ir kitos besinystančios lietuvių kolonijos (ypač Pensilvanijos buvusiam angliakasių rajone) susilauktų šitokių aprašų.

Knyga yra parašyta lengvu ir gražiu stiliumi, lengvai skaitoma. Leidinys rekomenduotinas perskaityti kiekvienam, ypač kad jis parašytas čia gimusio lietuvių, kurio mintys daug kur yra pamokančios praktiškos. Autorius knygos gale duoda ir sąrašą naudotų šaltinių.

Atkasta mindauginė katedra Vilniuje?

Pastaruoju metu, vykdamas archeologinius kasinėjimus Gedimino kalno papėdėje, Vilniuje, kalno vakarinėje pašlaitėje su- rasta XIII amžiaus mūrinio pastato likučiai. Pastatas turėjęs būti stambiu baltišku plytų su keturkampiais kontraforais, gana aukštas, puošnių skliautų, primenąs bažnyčią, bet vėliau sudegęs ir nugriautas. Archeologai prileidžia, kad tai galėjusi būti XIII amž. viduryje po Mindaugo krikšto karaliaus pastatytoji katedra. Šitai kaip tik remtų kai kurių istorikų tezę, kad lig šiol nerastoji Mindaugo sostinė Voruta buvo kaip tik tas pats Vilnius.

Kultūrinė Kronika

Skiriamos lietuvių literatūros premijos

Už laisvajame pasauly geriausias lietuvių grožinės literatūros 1964 ir 1965 metų knygas Lietuvių rašytojų draugijos premijos paskiriamos šiandien. Kaip žinome, ši kasmetinė premija visame pokario dvidešimtmetyje mūsų buvo pati reikšmingiausia, lyg ir laisvojoje Lietuvoje buvusios valstybinės premijos tradicijos tęsinys. Sąlygoms susiklosčius, lig šiol dar nebuvo paskirta premija ir už 1964 metų geriausią knygą. Tad šiemet komisija paskirs dvi premijas, atrinkdama geriausią 1964 metų knygą ir 1965 metų. Premijos dydis yra \$500. Abi penkšimtinės premijos duoda Lietuvių fondas. Šiemetinė jūry komisijoj yra rašytojai K. Bradūnas, P. Gaučys, C. Grincevičius, Alf. Sešplaukis - Tyrulis ir Lietuvių fondo atstovas dr. K. Ambrozaitis.

Be to, šiemet dar bus paskirta ir rudenį Montrealyje laureatui įteikta dvimetinė Lietuvių akademinio sambūrio Vinco Krėvės vardo literatūrinė premija. Šiemet ji bus paskirta už geriausią, dar nepremijuotą 1963—1964 metų knygą.

Bruno Markaičio premija Floridoje

Šio žinomo mūsų kompozitoriaus naujas veikalas, pavadintas „Koncertas pianui ir pučiamiesiems“ pirmą kartą buvo viešai grojamas balandžio 27 d. Tampoje, Floridoje. Piano solo partiją atliko čekagietis pianistas Jack Winsor - Hansen, o Tampos simfoniniam orkestrui dirigavo pats kompozitorius.

Kalbininkų tezę pasitvirtino

Didysis mūsų klasikų Kristijonas Donelaitis lig šiol žinotuos oficialiuose raštuose ir dokumentuose buvo palikęs tik su- lotynintą savo pavardę Donaliti- us arba suvokietintą Doneleiti- tis. Tačiau mūsų kalbininkai buvo priėję išvados, kad lietuviškai tariama rašytojo pavardė turėjo skambėti Donelaitis. Valstybinės bibliotekos rankraštyne Vilniuje dabar surastas dokumentas — 1736 metais spalio mėn. 1 d. Karaliaučiaus universiteto Teologijos fakulteto dekanas J. H. Lizijaus padarytas šio fakulteto studentų sąrašas. Šiame sąrašė fakulteto dekanas savo anuometinio studento, būsimio rašytojo, pavardę užrašo gražiausiai Donelaitis.

Taigi dabar dėl Donelaičio pavardės lietuviškojo ištartimo visos ligšiolinės abejonės jau nebeturės jokio pagrindo.

• Pauliaus Rabikausko, SJ, studija apie Šventojo Sosto oficialių raštų — brėvės ir bulės — pobūdį buvo išspausdinta žurnale „Periodica De Re Motali, Canonica, Liturgica“ 55-me tome (1966, 85-92 psl.). Minėtą žurnalą leidžia Gregorianum universitetas Romoje. Tas universitetas išleido ir šios prof. Rabikausko studijos atspaudą, pavadintą „De significatione verborum 'bulla', 'breve'“.

• Lenino premija poetui A. Voznesianskiui. Sovietijoje aukščiausioji literatūros premija šiemet atiteko vos 30 metų sulaukusiam šiam jauniausios kartos poetui. Voznesianskis, kaip ir maždaug jo bendraamžis poetas E. Jevtušenko, dažnai va-

kariečių yra laikomas lyg ir maištaujančios ir ne visada pagal partijos direktyvas žengiančios kartos poetas. Tačiau liberalinių vakariečių jam teikiama šia prasme kreditai gali būti ir smarkiai perdėti, žinant, kad bet kokiems atskaitūnams Lenino premijos Sovietijoje taip lengvai nemėtomos. Be kita ko A. Voznesianskis visai neseniai viešėjo ir JAV, kai kuriuos universitetuose paskaitydamas savos poezijos.

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

COSMOS EXPRESS MARQUETTE GIFT PARCEL SERV. 3 skyriai Chicagoje:

2608 W. 69 St. Tel. WA 5-2787

2501 W. 69 St. Tel. WA 5-2727

3212 S. Halsted. Tel. CA 3-1864

Lietuvių bendrovė, kuri turi teisę siuntinius siųsti be tarpininkų tiesiai savo vardu iš Chicago į Lietuvą.

Didelis pasirinkimas geriausios rūšies medžiagų ir kitų prekių žemomis kainomis.

E. ir V. Zukauskai.

SOPHIE BARGUS RADIO SEIMOS PROGRAMOS

Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10 iki 11 val. ryto. Šeštadienis ir sekmadienis nuo 8:30 iki 10:30 val. ryto. Vakarietiškos pirmadienio 7 val. vak.

VISOS PROGRAMOS IS WOPA

1490 kil. AM ir 1027 mg. FM

Tel. HEmlack 4-2425

1159 South Maplewood Avenue, Chicago, Illinois 60629

MOVING

J. NAUJOJAITIS

Ilgų metų patyrimas

Apraustas perkraustymas

WA 5-9209 Chicago, Ill.

DEKORAVIMAS

IS VIDAUS IR IS LAUKO

Kilimai ir apmušti baldai valomi.

J. RUDIS Tel. CLiffside 4-1050

FRANK'S T.V. & RADIO, Inc.

3240 SO HALSTED STREET

DIDELIS PASIRINKIMAS IVAIRIAUSIŲ TELEVIJŲ,

RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS

ORO VESINTUVAI — SPALVOTOS TELEVIJŲ APARATAI

Tel. — CA 5-7252

Valandos: Pirmadi., Antradi., Penkt. ir Šeštadi. 9 v. r. — 8 v. v.

Trečiadi. uždaryta: Ketvirtadi. 9 v. r. — 8 v. v.

4 1/2% current dividend

Paskolos duodamos ilgam laikui, mėnesiniais išsimokėjimais

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Valandos: Pirmadi., Antradi., Penkt. ir Šeštadi. 9 v. r. — 8 v. v.

Trečiadi. uždaryta: Ketvirtadi. 9 v. r. — 8 v. v.

4 1/2% current dividend

Paskolos duodamos ilgam laikui, mėnesiniais išsimokėjimais

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Valandos: Pirmadi., Antradi., Penkt. ir Šeštadi. 9 v. r. — 8 v. v.

Trečiadi. uždaryta: Ketvirtadi. 9 v. r. — 8 v. v.

4 1/2% current dividend

Paskolos duodamos ilgam laikui, mėnesiniais išsimokėjimais

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Valandos: Pirmadi., Antradi., Penkt. ir Šeštadi. 9 v. r. — 8 v. v.

Trečiadi. uždaryta: Ketvirtadi. 9 v. r. — 8 v. v.

4 1/2% current dividend

Paskolos duodamos ilgam laikui, mėnesiniais išsimokėjimais

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Valandos: Pirmadi., Antradi., Penkt. ir Šeštadi. 9 v. r. — 8 v. v.

Trečiadi. uždaryta: Ketvirtadi. 9 v. r. — 8 v. v.

4 1/2% current dividend

Paskolos duodamos ilgam laikui, mėnesiniais išsimokėjimais

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Valandos: Pirmadi., Antradi., Penkt. ir Šeštadi. 9 v. r. — 8 v. v.

Trečiadi. uždaryta: Ketvirtadi. 9 v. r. — 8 v. v.

4 1/2% current dividend

Paskolos duodamos ilgam laikui, mėnesiniais išsimokėjimais

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Valandos: Pirmadi., Antradi., Penkt. ir Šeštadi. 9 v. r. — 8 v. v.

Trečiadi. uždaryta: Ketvirtadi. 9 v. r. — 8 v. v.

4 1/2% current dividend

Paskolos duodamos ilgam laikui, mėnesiniais išsimokėjimais

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Valandos: Pirmadi., Antradi., Penkt. ir Šeštadi. 9 v. r. — 8 v. v.

Trečiadi. uždaryta: Ketvirtadi. 9 v. r. — 8 v. v.

4 1/2% current dividend

Paskolos duodamos ilgam laikui, mėnesiniais išsimokėjimais

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Valandos: Pirmadi., Antradi., Penkt. ir Šeštadi. 9 v. r. — 8 v. v.

Trečiadi. uždaryta: Ketvirtadi. 9 v. r. — 8 v. v.

4 1/2% current dividend

Paskolos duodamos ilgam laikui, mėnesiniais išsimokėjimais

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Valandos: Pirmadi., Antradi., Penkt. ir Šeštadi. 9 v. r. — 8 v. v.

Trečiadi. uždaryta: Ketvirtadi. 9 v. r. — 8 v. v.

4 1/2% current dividend

Paskolos duodamos ilgam laikui, mėnesiniais išsimokėjimais

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Valandos: Pirmadi., Antradi., Penkt. ir Šeštadi. 9 v. r. — 8 v. v.

Trečiadi. uždaryta: Ketvirtadi. 9 v. r. — 8 v. v.

4 1/2% current dividend

Paskolos duodamos ilgam laikui, mėnesiniais išsimokėjimais

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Valandos: Pirmadi., Antradi., Penkt. ir Šeštadi. 9 v. r. — 8 v. v.

Trečiadi. uždaryta: Ketvirtadi. 9 v. r. — 8 v. v.

4 1/2% current dividend

Paskolos duodamos ilgam laikui, mėnesiniais išsimokėjimais

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Valandos: Pirmadi., Antradi., Penkt. ir Šeštadi. 9 v. r. — 8 v. v.

Trečiadi. uždaryta: Ketvirtadi. 9 v. r. — 8 v. v.

4 1/2% current dividend

Paskolos duodamos ilgam laikui, mėnesiniais išsimokėjimais

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Valandos: Pirmadi., Antradi., Penkt. ir Šeštadi. 9 v. r. — 8 v. v.

Trečiadi. uždaryta: Ketvirtadi. 9 v. r. — 8 v. v.

4 1/2% current dividend

Paskolos duodamos ilgam laikui, mėnesiniais išsimokėjimais

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Valandos: Pirmadi., Antradi., Penkt. ir Šeštadi. 9 v. r. — 8 v. v.

Trečiadi. uždaryta: Ketvirtadi. 9 v. r. — 8 v. v.

4 1/2% current dividend

Paskolos duodamos ilgam laikui, mėnesiniais išsimokėjimais

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Valandos: Pirmadi., Antradi., Penkt. ir Šeštadi. 9 v. r. — 8 v. v.

Trečiadi. uždaryta: Ketvirtadi. 9 v. r. — 8 v. v.

4 1/2% current dividend

Paskolos duodamos ilgam laikui, mėnesiniais išsimokėjimais

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Valandos: Pirmadi., Antradi., Penkt. ir Šeštadi. 9 v. r. — 8 v. v.

Trečiadi. uždaryta: Ketvirtadi. 9 v. r. — 8 v. v.

4 1/2% current dividend

Paskolos duodamos ilgam laikui, mėnesiniais išsimokėjimais

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Valandos: Pirmadi., Antradi., Penkt. ir Šeštadi. 9 v. r. — 8 v. v.

Trečiadi. uždaryta: Ketvirtadi. 9 v. r. — 8 v. v.

4 1/2% current dividend

Paskolos duodamos ilgam laikui, mėnesiniais išsimokėjimais

Vienas ambicingiausių šio sezono laisvojo pasaulio lietuvių teatrų užmojų yra hamiltoniečių (Kanadoje) Jono Griniaus premijuotos istorinės dramos "Gulbės giesmė" pastatymas. Kaip žinome, tos dramos pagrindinis personažas Augustas ir Barboros Radvilaitės tragiskoji meilė. Veikalo premjera buvo kovo 19 Hamiltone, o savaitę vėliau spektaklis buvo pakartotas ir Toronte. Veikalą režisavo Elena Dauguvietytė-Kadabienė. Nuotraukoje čia matome vieną "Gulbės giesmės" pastatymo sceną: Barbora Radvilaitė (Lina Verbickaitė) ir Čigonė (H. Žilvitenė).

ATSISVEIKINIMO KONCERTAS

Šio krašto pirmoji opera, o kartu viena iš garbiausiųjų pasaulio lietuvių teatrų pasirodymų, balandžio 19 d. atsisveikins su savo senaisiais rūmais, kuriuose ji buvo 83 metus. Tai buvo New York, kai Metropolitan opera davė paskutinį operos spektaklį, transliuotą per radiją, ir tai buvo Puccini "La Bohème" opera ir 444 spektaklis. Vakare su operos namais atsisveikinta koncertu, kuris tęsėsi pusės valandos. Tame koncerte dirigavo 11 dirigentų, dainavo 52 pasaulinio garso solistai, dauguma ir lietuviams girdėti, šoko baletas, dalyvavo visos choros ir orkestras. Koncertas buvo pradėtas garbingu

jų svečių įžengimu, kai tuo metu orkestras specialiai grojo ištrauką iš "Tannhauserio" operos. Toliau sekė iš operų sekso, solistai, kvartetai, tercetai, duetai, solo, "Aidos" triumfo scena ir v.s. koncertas buvo baigtas su "Faustu" operos trio ir choro — tos operos finalu. Su "Faustu" Metropolitan 1883 m. pradėjo tuose namuose savo operinį kelią, su "Faustu" čia ir baigė.

Kai po to visos operos žvaigždės ėjo iš eilės į sceną nusilenkti, publika prieš savo akis galėjo susidaryti visos JAV operos istorijos vaizdą, kurioje daugelis švitėjo savo menu ir

HETITŲ IR LIETUVIŲ KALBOS

J. TININIS

Apie du tūkstantuosius metus prieš Kr. vidurinėje ir rytinėje Anatolijoje (Mažonoje Azijoje) pasirodė stiprios indoeuropiečių kultūros, atkeliavusios iš vakarų. Jos nugalėjo vietinius gyventojus, pasisavino jų kultūrą ir pamažu įkūrė savo valstybę. Senųjų gyventojų sostinė Hattus dabar tapo ir naujųjų valdovų sostine. Kalbininkai šiuos karingus ir kultūringus ateivius pavadino hetitais, kildindami šį vardą iš jų sostinės Hattus (vokiškai Hethiter, angliskai Hittites). Netrukus hetitų valstybė prasiplėtė, užkariaudama kaimynines tautes, ir tuo būdu virto galinga imperija. Tačiau praėjus keliems šimtmečiams, hetitų imperija, kadaise kariavusi net su Egipto faraonais dėl Sirijos valdymo, pamažu ėmė silpnėti. Netrukus ją nukariavo vakarinės Anatolijos tautos, sudegindamos jų sostinę ir kitus didesnius miestus. Nuo to laiko hetitų imperijos vardas išnyko ir nebebuvo žinomas iki XX a. pradžios: tik 1906 m. sudegintų hetitų sostinės vietose, kur dabar yra turkų kaimas Bogazkoy, buvo surastas valstybinis hetitų karalių archyvas su tūk-

garbe. Šis koncertas kai kurioms dainavimo garsenybėms buvo dar ir tuo ypatingas, nes jos kartu atsisveikino ir su savo dainavimu ir tokiu būdu labai garbingai nulipo nuo scenos, kurioje per 20 ar daugiau metų išgyveno daug džiaugsmingų ir kartais skaudžių valandų.

Ateinantį rudenį Metro savo sezoną pradės jau naujuose rūmuose, labai moderniai ir specialiai operai įrengtose patalpose, taip vadinamam, Lincoln Centre. Šiuo metu Metropolitan opera pradėjo gastroles po JAV miestus, ir jų pirmoji vieta yra Bostonas. O mums įdomiausia, kad lietuvaitė sol. Lilija Šukytė jau dalyvauja tose kelionėse, kartais atskridama pavaduoti pačiose pagrindinėse partijose primadonas. Netrukus Metropolitan vyks į Europą, kur Paryžiuje birželio mėnesyje duos keletą spektaklių.

R. Tūb.

Senųjų Metropolitan rūmų vidus operos spektaklio metu.

VALDOVAS MIRĖ

ANDREJ SINIIVSKY)

Iš karto pasidarė tuštuma. Atėjo noras atsistoti ir, pakėlus veidą į dangų, taip užkaukti, kaip kaukia benamiai šunys. Dabar tie netekę valdovo šunys vaikiojasi po visą žemę ir uostuoja orą: juos apėmė ilgesys. Nustoję lojti, tik urzgia, uodegas pasibrukę. O jei pradeda uodega vizginti, tai taip — tarytum jie verktų. Pamatę žmogų, nubėga į šalį ir ilgai žiūri — ar tik nebus jis? — bet neprieina. Laukia, visomet laukia ir kažką ten maldauja ilgą žvilgsniu: O, ateik! Pašerk! Soduok! Mušk, kiek nori (tik ne per daug smarkiai, labai prašau!). Bet būtinai ateik!

Ir aš tikiu: jis ateis, teisingas ir griežtas. Privers cypiti iš skausmo ir šokinėti su grandine ant kaklo. Tu prišliauši prie jo pilvą, pažvelgsi į akis ir pa-

dėsi jam ant kelių gauruotą kaktą. O jis muš delnu per ją, juoksis ir murmės kažką ramnėlio savo išmoningam valdovo tarpe. O kai užmigs, tu saugosi jo namus ir puldinėsi visus praeivius.

Sen ir ten jau girdėti cypimai: — Mėginkime gyventi laisvėje ir žaisti kaip vilkai.

Bet aš žinau, žinau perdėm gerai, kad jie rijo prieš tai, tie patsidavėliai gyvuliukščiai — tie pudliai, pėkingiukai ir mop-sai. Aš nenoriu laisvės. Man reikalingas valdovas.

Ak, koks šuniškas ilgesys! Kur nuraminsiu savo duriantį, ilgą ligiausią, tiek metų nepasotintą alkį?

Kiek jų klaidžiojančių pasaulyje, kiek valkataujančių, benamių šunų!

O, kalės, pailgų akių ir siaurų kandžiojančių snukių! O, prietyrė, piktai, vienišai patinai!

Nuplovė ji išbalzamavo ir padėjo ant pedestalą.

Nesuskaitomos minios bėgo atsisveikinti ir pasižiūrėti. Jos liejosi iš visų gatvių į spausdą namais kampa ir ten sustodavo. Išėjimas buvo tik vienas — pro ten, kur tarp gelių, sargybos apsupti gulėjo velionio palaikai. Bet žvilgtelėti dar ne-

buvo leidžiama: laukta įsakymo. O įsakymo vis dar nebuvo. Nes tas, kuris įsakinėjo, dabar gulėjo negyvas.

Ištrypta kojomis aikštė buvo ankšta. Negalėjo sutalpinti tiek žmonių, norinčių atsisveikinti ir pasižiūrėti. O žmonių vis gausėjo, kas minutę jų buvo vis daugiau. Bet kada siaurasis praėjimas atsidarė, buvo jau per vėlu. Kažkas riktelėjo visa gerklė, riktelėjo patenkintas, kad turi progos paleisti savo skambiąją kakarinę.

Prokuroras negalėjo suprasti, kaip tai galėjo atsitikti. Stobėdamas judėti taja kryptimi, nors kojas derinti toj spūsty buvo taipgi sunku, kaip ir kalbėti pilnomis lūpomis.

Bet juo labiau artėjo prie tikslo, juo labiau jis buvo nešamas į šoną. O linija vis krypti ir krypti, versdama jį iš kojų.

Zmonės griuvo vieni per kitus, klupo ir virto. Į vieno pavirtusio vietą atsistodavo penki nauji. Kova nemažėjo. Kiekvienas dėjo visas pastangas pralįsti pro aną praėjimą, ankštą kaip šaulių griovys.

Prokuroras buvo per daug rimtas žmogus, kad galėtų įsivelti į muštynes. Nesigrūdo, nestumdė, nesiginčijo. Ir staiga kažkiuo galingas delnas, platus, kaip ta aikštė, pagriebė jį skersai kūno, suspaudė kumštėmis, kad vos neužduso, ir kiek pakėlė į viršų, pradėjo jį kulti į kairę ir į dešinę.

Paleisk! Skauda! — vai-tojo prokuroras. — Juk čia esam vien savi. Niekas neneša jokios atsakomybės. Čia yra daug moterų, vaikų, yra net karo invalidai, kurie suteikė tau garbę.

Tačiau delnas neišleido jo iš savo čiumpantių, mirtinai sugniaužtų pirštų. Kenčiantis ir įsiutintas delnas vis mušė jį, kaip rastgalį, į kaukiančią iš ekausmo minią.

Prokurorui pavyko vis dėlto pabėgti. Susižeidė koją, perlipo bulvaru užtvėrą ir be kepturės

pasislėpė po sunkvežimiu... Bulvaras buvo platus ir tuščias.

— Mergytė, mergytė sumindžiojo! — iš tolo girdėjosi riksmas.

Skersgatvy susirinko tie, kuriems pavyko ištrukti iš minios.

— Sumindžiojo! Sumindžiojo! — Čia nekalbama apie mano kludytąją. Manoji pati parvinto. Niekas jos neparvertė. Ir jos akinius sudaužė kiti ankščiau negu aš. O jei kalbėti apie amžių, tai ji visai ne mergytė, bet pilnametė.

— Mergytė, mergytė, — primygtinai tvirtino minioje. — Reikia sulaikyti kaltininką... Po sunkvežimiu palindo... Kam ašinate burnas? Kaltininką, kaltininką!

— Manoji pati kalta. Tegu nesisipainioja po kojomis. Aš pats lygiai taip pat parvartau. Kaltininkų čia nėra. Be aukų negalima apsieiti. Visa tai juk gero tikslo vardan.

Prokuroras nebeturėjo jėgų eiti toliau. Atsigulė pailsėti ant sniego, šilto, kaip garuojantis pienas. Tarp miegančių kaimynų vis dar buvo ieškoma kaltininko, vis kalbama apie nežinomą mergytę.

— Gal tai buvo koks kenkėjas, diversantas, liaudies priekas? Ar tik ne jis ir išprovokavo tas, tokias dirbtines minios grumtynes? Reikėtų pašaukti policiją! Tardytoja, prokurora! Į teismą reikia tokius! Į teismą!

Sulietuvino An. Rg.

llu- "gilus"; hanna- "senelė", plg. "anyta"; hara- "aras"; hazzas- "sausas"; hulali- "raištis", plg. "siūlas"; huiana- "vilna"; hupala- "tinklas žuvims", plg. "šapalas(?)"; hawas- "avis"; i- "eiti" (itten "tegu eina"); plg. sanskrito "yami" — "einu"; kard- arba kardi- "širdis"; kat- ru- "liudininkas", plg. "gudrus"; kemmant- "žiema"; kuis- "kas"; leš(š)ai- arba liš(š)ai- "rinkti", plg. "leisti"; lukkeš- "švisti", plg. laukas "su balta žvaigžde kaktose"; maltai- "melsti"; mallai- "malti"; mert- "mirti"; nekumant- "nuogas"; nekut- "vakaras"; plg. "naktis"; neua- "naujas"; pat- "koja"; plg. "pėda"; septa- "septyni"; šup- "miegoti"; plg. "sapnuoti"; taks- tisi- "statyti namus", plg. "tašyti"; tar- "sakyti", plg. "tar- ti"; tri- "trys"; tuhhai- "dusti"; uappu- "upės krantas"; plg. "upė"; uatar- (kumininkas uitenas) "vanduo"; uni- "anas"; uk "aš"; yattari- "žengti"; plg. sanskrito "yati" ir liet. "joti".

Surašytų žodžių gale brūkšnelis reiškia, kad ten gali būti pridėdama atitinkama galūnė, pavartojus žodį sakiny; tačiau lietuviškai tas šaknis verčiant, duota pradinė lietuviško žodžio forma.

Nekalbininkas, skaitydamas šiuos žodžius, gali nepastebėti abiejų kalbų šaknų bendrumo. Tačiau iš tikro tas bendrumas yra, nors ir ne toks akivaizdus, kaip, sakysime, tarp sanskrito ir lietuvių ar tarp gotų ir lietuvių kalbų.

Pažinti žmones su jų silpnėmis ir juos vistic mylėti — štai kur artimo meilės viršūnė.

— Fr. Ozanam

● Mirė Georg Duhamel. Paryžiuje, po ilgos ligos, sulaukęs 82 metų amžiaus, balandžio 14 d. mirė žinomas prancūzų rašytojas, Prancūzų akademijos narys Georg Duhamel. Jaunystėje jis studijavo mediciną ir pasižymėjo kaip chirurgas, bet vėliau pasižymėjo tik literatūrai, sukurdamas daug žinomų romanų, poezijos veikalų, laimėdamas aukščiausią prancūzų tautos pripažinimą.

Vienuolynai yra įsteigti ne rinkti tobulus žmones, o tuos, kurie ryžtasi tobulybės siekti.

— Sv. Pranciškus Salezietis

VALOMĖ, IŠTEPAMĖ IR SUREGU- LIUOJAMĖ SIUVAMAS MAŠINAS \$3.50. Turime dalis visų firmų ir modelių mašinoms, Bernina Siuvimo centre- vartotos ir naujos mašinos. Singer, New Home, White, Kenmore, Necchi, Elna, Pfaff ir kt. B & B SEWING MACHINE CO., 4214 Archer Ave., tel. 927-0044

PLANINGAS TAUPYMAS moka gerus dividendus PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

4½%

Pingų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

Dabartinis dividendas išmokamas du kart per metus.

MUTUAL Federal SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Chartered and supervised by the United States Government
2112 W. CERMACK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone Virginia 7-7797 John J. Kormanik, Pres.
AUTOMOBILIAMS VIETA GRETA MŪSŲ ĮSTANGOS

SKIP'S Self Service LIQUOR STORE

5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202
APRIL — BALANDŽIO 28, 29, 30 D. D.

AMERICAN FIVE STAR CALIFORNIA BRANDY	Quart \$3.79
DE PERRIER NAPOLEON BRAND IMPORTED FRENCH BRANDY	Fifth \$3.29
OTARD IMPORTED COGNAC	Fifth \$4.98
GRAIN ALCOHOL 190 Proof U.S.P.	Fifth \$4.89
MOHAWK ROCK & RYE & KUMMEL	Quart \$2.98
BAERENFANG IMPORTED GERMAN LIQUEUR	Fifth \$5.98
IMPORTED GERMAN NIERSTEINER 1961 VINTAGE WINE	Fifth \$1.29
MONASTERY HONEY PUNCH KRUPNIK	Fifth \$2.98
SKAIDRIOJI 80 Proof VODKA	Fifth \$2.98
SOUTHERN COMFORT LIQUEUR	Fifth \$3.89

Kas tik turi gerą skonį, Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.

MARQUETTE PK., 6211 S. Western PRosp. 8-5875
Vedėjas L. LILPONIS

Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais atdara nuo 12 iki 5 v.v.

*) A. Siniavsky yra vienas iš 40 m. slenkstį peržengusių rusų rašytojų kartos atstovų, kuris nesenai su kitu tokio pat amžiaus rašytoju J. Daniel sovietinio teismo buvo nubauti (pirminis septynerius metus kalėjimo, o antrasis penkerius) už spausdinimą, prisidengus slap- vardžiais, savo raštų laisvajame pa- saulyje, juose demaskuojant bol- ševikinės tiranijos tikrovę. Savo skaitytojams čia pateikiame trump- pa ištrauką iš Vakaruose pasiro- džiusio A. Siniavskyo pasakojimo "Teismas eina". Rd.

FILMŲ ĮVAIRUMAI

Nobelio premiją laimėjęs Pasternako "Dr. Živago" ekrane

STASĖ SEMENIENĖ

Nuo senų laikų Rusijoje rašytojo užsiėmimas skaitėsi vienas pačių pavojingiausių. Daliui dėl to, nes manoma, kad rašytojai turi didelę galią visuomenėje, ypač šiuolaikioje. Beveik visi garsieji rusų rašytojai buvo patekę valdantiųjų nemalonėn: Puškinas buvo ištremtas, Tolstojus cėrkvės ekskomunikuotas, Lermontovas buvo suimtas už kritikos kupiną poemą, Dostojevskis buvo ištremtas kaip revoliucionierius, nors kaimiečiai nužudė jo tėvą, Turgenevas buvo irgi ištremtas už laiško pasiuntimą užsienin.

Smarkios kritikos ir visiškų komunistų ignoravimo susilaukė ir Boris Pasternakas, kurio romanas "Daktaras Živago" buvo apdovanotas Nobelio premija, bet kurios nė atsiimti jam nebuvo leista. Tą savo antisovietinį romaną jis pasiuntė Italijon išleisti, kai jo paties tėvyne buvo neigiamai atsakyta vien tik valdiškųjų sovietų leidykliui. Tačiau ir dabar jau miręs Pasternakas yra gerbiamas Rusijos žmonių. Jo kapas po trim pušaitėmis arti jo namų, netoli Maskvos, nuolat lankytų apkalboms naujais gėlių vainikais.

Pagal šį Boris Pasternako epochinį, labiausiai perkamą, premijuotą romaną, M. G. M. Hollywoodo pastatė epinį filmą "Doctor Zhivago". Jo pastatymui nepasigailėta papildyti 11 milijonų dolerių ir praleisti 10 mėnesių susikimui. Užtat susilaukta nepaprasto susidomėjimo filmu jau iš anksto.

Dabargi "Dr. Zhivago" buvo paskelbtas 1965 m. geriausiu filmu 23-me metiniame Golden Globes skirstyme, kurį kasmet vykdo Hollywood Foreign Press Assn. Taip pat aukščiausi laurai buvo laimėti Omar Sharif (Yuri Živago), kaip geriausias aktorius ir David Lean, geriausio režisieriaus.

Šis filmas statant, vėl suėjo kartu britų režisierius David Lean ir dramaturgas Robert Bolt, kurie bendradarbiau statant akademines premijas nuėsusį filmą "Lawrence of Arabia". "Dr. Zhivago" yra tik trečias filmas, pastatytas režisieriaus D. Dean 10 metų laikotarpiu. Kiti du: "Bridge on the River Kwai" ir "Lawrence of Arabia" laimėjo 14 Oskarų.

Šis ilgas (3 val. 15 min.) filmas, kaip daugelis šiais laikais, buvo suktas užsieny — Ispanijoje ir Suomijoje. Išties laukai už Madrido buvo paversti miniatiūriniais Maskvos kvartalais. Trejeta mėnesių buvo filmuota kalnuose netoli Soria, Ispanijoje, kur grubios apylinkės yra panašios į rusiškąsias stepes. Snieguotosios scenos buvo traukiamos Suomijoje, užverstoje sniegais. Kai kurios scenos buvo suktos visai netoli rusų pasienio.

Lyg senovishkoje meilės istorijoje, šiame filme meilė leidžia gilius daigus, nežūrint revoliucijos žiaurumų. Intelligentiškas gydytojas, kartu ir poetas, yra ramus vyras, nepalaikąs jokios pusės, revoliucijai išsiveržus. Tačiau raudoniesiems nepatinka, jei neišvėli ir komunistams, ir pagaliau jie sunaikina jį ir jo šeimą. Filme atvaizduotas Živago gyvenimas nuo 8 metų (kurio rolę išpildo Omar Sharif sūnus Tarek, puikiai atlikęs savo panašumą į tėvą) iki 45 metų — jo mirties. Daugiausia ir scenų parodyta 1917—22 m. laikotarpyje, kai vyko revoliucinės riaušės.

Jaunas rusų našlaitis tampa gydytoju 1917 m., kai visur grūmoja pirmieji revoliucijos ženklai. Yuri Živago (Omar Sharif), gėrai iš žmogus — su

poeto siela, simpatyngai stebi šis šalies naują revoliucinę programą, siekiančią laisvės, brolybės ir darnos. Tačiau, kai bolševikai atneša smurtą ir daug neteisėbės, Živago lieka sukrėstas. Tai jaučiasi ir jo poezijoje, kuri lieka palista to sumišimo. O visam tam visiškai nesimpatizuoja partija. Lyg kokie charakteriai, išimti iš Tolstojaus tragedijos, Živago su kitais svarbiausiais veikėjais išgyvena savo gyvenimą tokiam supynime, kuriame pilna geidimų, tradicinio rusiškojo fatalizmo ir dramatiškumo, retai pastebimų šiaurės geležinės uždangos.

Iš aktorių laibausiai išsiskiria britų Julie Christie (Yuri mylimosios Laros rolėje). Ji originali, žavi, momentais švelni, kitais — audringa.

Neatsilikia nuo jas Omar Sharif. Herojaus rolėje jis yra pirmaujantis asmuo pasakojime. Lyg simbolis prarastų vertybių, gal net amžinai. Lyg siekiąs tobulumo asmuo — vienišas švėtyrų, atlaikąs aplink siaučiančią audrą.

Geraldine Chaplin — pasižėntusios žmonos Tonios — rolė yra paprastesnė, bet reikalaujanti šviežumo, ką ji ir turi. Gražutė bei žavi, ji turi talento, bet mažai patyrimo. Netruksta jai natūralumo, nors šiame filme ji tik debiutuoja.

Vieną stipriausių personažų sukūrė Tom Courtenay, kurio charakteris vaizdžiai perdėmas iš idealisto studento (vėliau Laros vyras) į fanatiką, smurtą mėgstantį militaristą.

Gudraus oportunisto, advokato, septyniolikinės Laros suvedžiojo, rolėje Rod Steiger (vienintelis amerikietis), kaip visados, duoda sukrečiantį įspūdį nekėniamo charakterio. Jis prisiplaka prie esančių valdžios ir, jiems besikeičiant, šieja vis prie naujų.

Alec Guinness parodo politinį užsispyrimą, kaip bolševikų karininkas, ir asmenišką jautrumą brolio iškamai dukrai.

Kitose rolėse: Rita Tushingham — naujosios kartos mergaitės rolėje, Ralph Richardson, Siobhan McKenna ir kit.

Šis puikiausias vaidybos ir didingo pastatymo (nuostabus fotografavimas) spalvotas filmas nepraleistinas suaugusiems ir jaunuoliams. Verta pamatyti įvykius iš tamsiausių istorijos puslapių: brutalūs kariuomenės ir revoliucionierių susikirtimai, badaujančių kareivių kančios kilnojamos lauko liginėse, gyvulių vagonų prikimšimas nužmogintais žmonėmis ir jų išvežimas, žurkių užplūdimas ir kuone prieangy vilkų staigmas Sibire ir pan. Ne vienam lietuviui tai primins netolimos praities asmeniškų išgyvenimus.

Iš dešimties nominacijų šis filmas laimėjo 5 akademijos premijas, lygiai kaip ir "The Sound of Music".

Teodoras Šuravinas, pedagogas, literatas ir grožinės literatūros bei lietuvių tautosakos vertėjas, mirė Kaune, baėandžio 10 d., baėdamas 77-tus savo amžiaus metus. Gimęs Rusijoje (motina lietuvė), augo Jurbarko ir ten jau 1907 metais, būdamas 18 metų amžiaus, tapo pradinės mokyklos mokytoju. Tose pareigose ilgą laiką Jurbarko, vėliau kitose mokyklose, pasilikio ir visą Lietuvos nepriklausomybės metą. 1930 m. buvo išleistas jo į rusų kalbą išverstas lietuvių pasakų rinkinys, paskui eilė vertimų bei skaitinių vaikams ir moksleiviams lietuvių kalba. Vėliau yra išvertęs į rusų kalbą Zemaitės, Lazdynų Peledos, B. Srugos ir kitų raštų. (E.)

Plaunamas langas

Nuotr. Algimanto Kezio, S.J.

SODYBŲ PIEVELĖS

Žalumos mėgėjams naudinga knygelė

Dr. agr. A. Šestokas, SODYBŲ PIEVELĖS. Žolės, žemė, įrengimas trąšos, trėšimas, priežiūra. Lietuvių agronomų sąjungos Chicago leidinys, 1966 m. Knygelė 40 psl., 8 1/4 x 5 1/2 in. formato, kainą \$1.25, gaunama "Drauge".

Tik ką pasirodė knygų rinkoje dr. agr. A. Šestoko parašyta knygelė apie sodybų pieveles. Parašyta gana sutrauktai ir populiariai. Į ją sugebėta įsprausti apie sodybų pieveles pačios reikalingiausios žinios, ypač naujų sodybų savininkams ir visiems gražų pievelių mėgėjams. Tai, rodos, bene pirmasis lietuvių kalba panašios rūšies, grynai praktiškam reikalui spaudinys, kokio ypač iki šiol buvo pas gasta.

Knygutės autorius įžanginiame žodyje labai teisingai yra pastebėjęs, kad anglų kalba pievelių reikalui gausi literatūra daugiau turi tikslų tik savo gamtos prekes pareklamuoti, jas špopuliarinti ir parduoti. Drauge su tuo paminėtina, kad reklaminiio pobūdžio spaudiniuose dažniausiai aprašomi tik atskiri pievelių įrengimo arba priežiūros dalykai. Tačiau nerandama vispusiškėsnų, viename leidinyje sutelktų žinių, kur būtų vaizdingiau aptariami visi svarbesnieji sodybų pievelių uždėdimo bei jų priežiūros reikalai. Kitaip tariant, neturėjome išsamesnio informacinio pievelių klausimui patarėjo, kuriame būtų ryškiau aprašytos svarbesniosios pievelių žolių rūšys, žemės tinkamumas, įrengimo būdai, trąšos bei trėšimas, priežiūros darbai ir kiti su tuo susieti dalykai.

Sodybų pievelės šio krašto miesto sąlygose iš dalies yra, tarytum, įprastinių Lietuvos sodybų gėlių darželių pakaitalas. Lietuviams gėlių darželis, jų džiaugsme ir liūdesy, buvo poilsio darbas ir pagunda. Šiam krašte gėlių darželiai tėra gana lykai.

• "Didžiausias lietuviškos knygos pirkėjas — Jungtinės Amerikos Valstybės"... Tokią naująją Vilniaus Tiesos korespondentui pranešė Maskvos "Meždunarodnaja Kniga" (Tarptautinė knyga), centralizuota knygų eksporto įstaiga, tarpininkaujanti toje "kultūrinių mainų" srity. Esą, vien pernai (1965) Amerikoje buvo parduota daugiau kaip 6,700 knygų lietuvių kalba...

Iš tikrųjų per "Meždunarodnaja" bei jos agentūras Amerikoje didelė parduotamų knygų dalis (šalia daugybės rusiškų) yra jei ir lietuvių kalba, tai ne lietuviškos, o visoki, daugiausia neaktualūs vertimai (jų tarpe pasitaiko net aritmetikos ar algebras vadovėlių). Vertingėsnės lietuviškos knygos Amerikon patenka daugiausia privačių asmenų pastangomis, be Maskvos tarpininkavimo. (E.)

Išimtinios retenybės. Juos čia atstoja mažiau triušo sudarančios, nuolat žaliuojančios pievelės. Dėl to, kad įrengtos pievelės tikrai gražiai ir natūralaus žalumo spalva visada žaliuotų, reikia jas tinkamai ir rūpestingai prižiūrėti.

Tik ką išėjusiame leidinyje "Sodybų pievelės" namų savininkai ir šiaip gražių pievelių mėgėjai galės rasti gana suglaustų, bet labai praktiškų nurodymų, kaip reikia pieveles įsirengti ir kaip jas per visą sezoną pastoviai žaliuojančiomis išlaikyti. Tik kai kas galės pasigėsti svarbesniųjų pievelių žolių bei piktžolių paveikslėlių. Tačiau tenka t kėtis, kad autorius, šio leidinio pasisekimo paskatintas, ateityje ir šį trūkumą atitaisys — parašys kitą, daugiau praplėstą pievelių reikalų knygutę.

Alfa I-ka

LIETUVIŲ VEDAMA NAUJŲ IR VARTOTŲ AUTOMOBILIŲ PREKYBA

Neptune Motors Inc.

6516 South Western Avenue
CHICAGO, ILL. 60636
Telef. — 925-5121

Išsimokėjimai mažu nuosimėtu per banką.

Atmeta kasdien: Pirm. — Penktad. — 9 iki 9 v. vak. Šeštad. nuo 9 iki 6 v. vak. Sekmad. 11 iki 5 v. vak.

Parūpinam. automobiliai pagal klientų reikalavimą.

Nervų sistema yra labai svarbi kraujo spaudimo reguliavime todėl, kad daug nervų eina iš nugarakaulio per visą kūną į kraujagysles ir nuo jų nervų padėties pareina, ar gyvyšius bus įsitempusios ar atsipalaidavusios, ar kraujo spaudimas bus aukštas ar žemas. Kokie nors nenormalumai nugarakaulyje gali dažnai erzinti nervus, einančius į kraujagysles ir tuo būdu kraujo spaudimas gali pakilti. Šios rūšies kylančios nuo nervų, aukštas kraujo spaudimas dažnai gali būti grąžintas į normalią padėtį pašalinus nenormalumus nugarakaulyje ir tuo būdu atsipalaidavus nuo įsitem-

Restoranas Neringa

LIETUVISKI IR AMERIKONISKI VALGIAI

Atdara kasdien nuo 11 v. ryto iki 8 val. vakaro.

2632 West 71st St.,
Telef. — 778-9359

Sav. Teresė Karvelaitienė

Taupykite

MES MOKAME

MIDLAND SAVINGS

4 1/2

ANT VISŲ SĄSKAITŲ

Daugiau kaip 50 metų sąžiningai patarnaujame lietuviams.

Kiekvieną sąskaitą ligi \$10,000 apdrausta Federalės valdiškos agentūroje

August Saldukas, Prezidentas

4040 Archer Ave. Chicago, ILL. 60632
Telef. CL 4-4470

KING FEATURES SINDIKATAS APIE LIETUVIUS AUTORIUS

"King Features Syndicate" bendrovė, kuri Amerikoje aptarnauja šimtus įvairių laikraščių, pristatė savo laikraščiam Mykolo Vaitkaus "The Deluge" ir Aloyzo Barono "Footbridges and Abysses" knygų recenzijas. Jas parašė prof. Andre Michalopoulos, buvęs Graikijos ambasadorius Jungtinėse Tautose. Kadangi sindikatas aprūpina daug laikraščių, recenzijos gali būti išspausdintos daugelyje skirtingų laikraščių ar žurnalų. Savo recenzijoje prof. Michalopoulos apie Myk. Vaitkaus knygą sako, kad tai įdomi, talentingai parašyta biblinė istorija, kurioje ryškiai gėrio ir blogio kova. Recenzentas, pacitavęs keletą sakinių, teigia: "Autorius pajėgiai ir efektingai išryškina šią kovą. Nors jo paveikslai ir kartkartėmis žodžių raida kartojasi, vienok jo pavaizdavimai turi tikrai biblišką jėgą savo mistiškame orume".

Baėdamas recenziją recenzentas teigia:

"Besivystanti keistai lemtiniga fabula stipriai prigriebia ir pagauna lyg suparalyžiuoto skaitytojo vaizduotę. Autorius kartais pasirodo beveik kaip raganius, tamsiai ir hipnotizuojančiai užvaldęs mūsų jautulius".

Rašydamas apie Al. Barono knygą, recenzentas pastebi, kad autorius savo knygoje aprašo realybę, atmiestą humoru ir lyrizmu. Savo taip pat netrumpą

ATSIUSTA PAMINETI

• Filatelistų draugijos LIETUVĄ biuletenis, 1066 m., baėandžio mėn., nr. 3. Daug filatelistams įdomios medžiagos. Leidinys 14 rotatorių spausdintų puslapių. Redaktorius E. Petrauskas. Redakcijos: 7742 S. Troy, Chicago, ILL. 60652.

• Juozas Parojus, PARTIZANŲ AKYS. Eilėraščiai. Copyright, by Author. Viršelį ir iliustracijas piešė Jurgis Juodis. Rinkinys 96 psl., kainą \$2.000

recenziją baigia teigdamas: "Knyga yra įdomi ir kaip dokumentas. Joje ryškus psichologinis jautrumas. Ir kaip literatūrinis kūrinys knyga yra verta dėmesio". K.

PETKUS

TEVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

2533 West 71st Street
1410 So. 50th Ave., Cicero

TEL. GR 6-2345-6
TEL. TO 3-2108-09

AIKŠTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO M. R. NELSON, SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

3911 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Plang Pasirinkimas Visame Mieste

Telef. — Cedarcrest 3-6335

Vienas blokas nuo kapinių

EUDEIKIS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

4685-07 South Hermitage Avenue
Tel. YArds 7-1741 2

4330-34 South California Avenue
Telef.: LA 3-0440 ir LA 3-9852

MAZEIKA & EVANS

FUNERAL HOME

THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6045 SOUTH WESTERN AVE. REPUBLIC 7-4800

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYGIA

Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų laidotuvių ir kitų papuošimų

2443 West 63rd STREET
Telef. PR 8-0333 PR 8-0834

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACKAWICZ

2424 W. 69th STREET
2314 W. 23rd PLACE

TEL. REPUBLIC 7-1213
TEL. VIRGINIA 7-6672

PETRAS BIELIONAS

4348 S. CALIFORNIA AVE.

TEL. LAFAYETTE 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE.

TEL. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET

TEL. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS

10821 S. MICHIGAN AVE.

TEL. COMMODORE 4-2228

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE.

TEL. YArds 7-1138 — 1139

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL.

TEL. OLYMPIC 2-1008

VAKARŲ VOKIETIJOS KULTŪROS GYVENIME PASIDAIRIUS

Apie naujus leidinius, Sorensen atsiminimus, teatrą, jaunimą, kuris gelbsti vokiečių filmą ir TV su jos kasdienybe

V. ELSEIKA, Vokietija

Kultūros gyvenimas Vak. Vokietijoje šiuo metu tiek pat gyvas, kaip ir žiemą ar rudens mėnesiais. Kas savaitę leidyklos paskleidžia šimtus naujų knygų, teatrų, operos, baletų pastato veikalus, kurie dar ilgai diskutuojami spaudoje, televizija la kas nuo laiko išsina į viešumą su plačiasias mases patraukiančiu reportažu, o filmo srityje, po kelerių metų nusivylimu vokškojo filmo nuosmūkiu, dabar kreipiamas dėmesys į „jaunąją kūrėjų bangą“ ir, kaip ir seniau, į patrauklesnį Rytų bloko kraštų ar Vak. Europos filmų kūrybą. Didesniųjų miestų koncertų salėse nestinga gerų ansamblių koncertų, simfoninių orkestrų iš Prahos, Budapešto, savo nuolatinių publikų su jos negestanti entuziazmu turi Dono kazokų choras (dirgentui Žarovui neseniai sukako 70 m. amž.), kai kurie pianistai (Arrau, Askenazy...), smuikininkai, vokalistai. Miuncheno, Vak. Berlyno, Hamburgo, Frankfurto miestai, kaip ir visais pokario metais, ir šandien tebedvelkia labai intensyviu kultūros gyvenimu — jo galėtų pavydėti ne vienas panašaus dydžio JAV miestas.

Nuo Penkovskio ligi Adenauerio ir Sorenseno atsiminimų

Kuo labiausiai domisi knygų skaitytojas Vokietijoje? Sunku pasakyti, tačiau galima rizikuoti, spėjant, kad tą skaitytoją bent šiuo metu daugiau domina dabartinio gyvenimo apraškos, pasireiškiančios bet kurioje srityje, politikoje, sociologijoje, santykiavime su komunizmu ar ir intymioje žmogaus gyvenimo sferoje. Adenaueris yra viena populiariausių asmenybių Vokietijoje. Ir todėl nenustabu, kad pirmoji jo atsiminimų knyga (1945–1953) vis dar tebesilaukia antrojo ar trečiojo labiausiai čia perkamų knygų eilėje. Į pirmą vietą iškilo Oleg Penkovskio — Vakarams dirbusio sovietų šnipu atsiminimai. Jais domisi ypač šveicarai ir gal iš dalies dėl to, kad kaip tik šiuo metu puikiai redaguojamas savaitraštis „Die Weltwoche“ jau keli mėnesiai spausdina spionazo reportažą apie „karą, kuris buvo laimėtas Šveicarijoje“. Pagaliau, polinkis į spionazo literatūrą jau pastebimas čia nuo seniau, tai atspindi ir filmo pasauly. Brito Le Carré tokio tipo knygos Vokietijoje buvo vienos labiausiai skaitomų. Jei jau kalbame apie „non fiction“ knygas, galime pastebėti, kad skaitytojai domisi ne vien tik politika, karu ar panašiais dalykais. Lorenzo knyga apie žmogaus ir gyvūnų elgseną yra

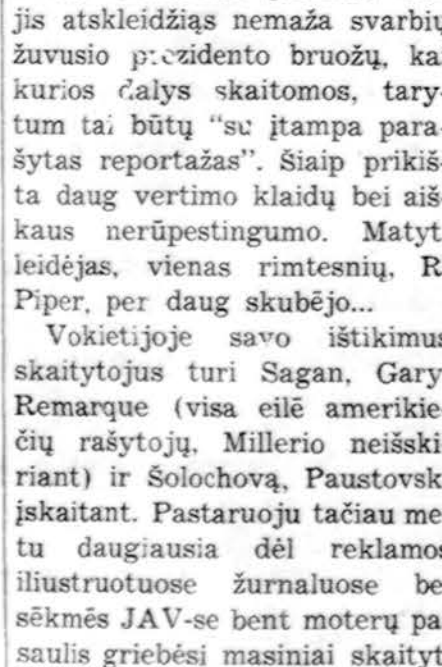

Marika Kilus, buvusi garsi lėdo čiuožikė, dabar labai populiari dailininkė šlagerinėse plokštelėse.

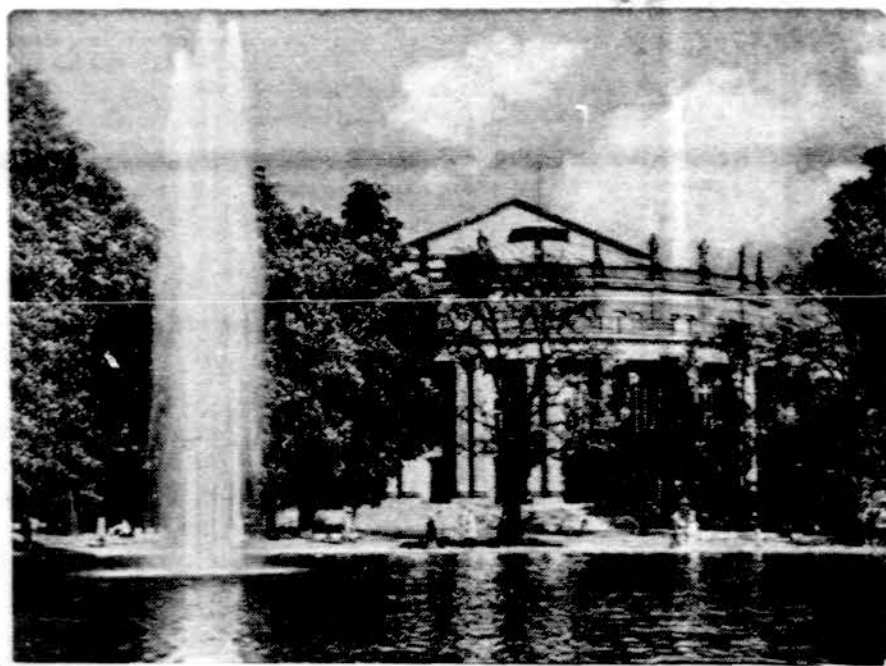
limą. Dar galima paminėti West „Pasiuntinį“ ar mirusio J. Roth romaną apie rusų revoliuciją „Der stumme Prophet“ (Nebylys pranašas).

Th. Sorensen atsiminimų knyga apie prez. Kennedy Vokietijoje laukta su nekantrumu. Juk tai kraštas, kur Kennedy vis tebedeikia ypatinga asmenybe, o jaunimo tarpe — tiesiog dievinamas. Vokiečių kritika, Sorenseno knygai pasirodžius, pastebėjo, kad jo, kaip Schlesingerio, ir, atsiminimai — daugiausia panegirika. Ir patys autoriai, kaip neslėpė, kad pas juos pasireiškia subjektyvumas. Vis dėlto pripažįstama, kad Sorensenas skaitomas įdomiai, kad jis atskleidžia nemažą svarbių žuvusio prezidento bruožų, kai kurios dalys skaitomos, tarytum tai būtų „su įtampa parašytas reportažas“. Šiaip prikišta daug vertimo klaidų bei aiškios nerūpestingumo. Matyt, leidėjas, vienas rimtesnių, R. Piper, per daug skubėjo...

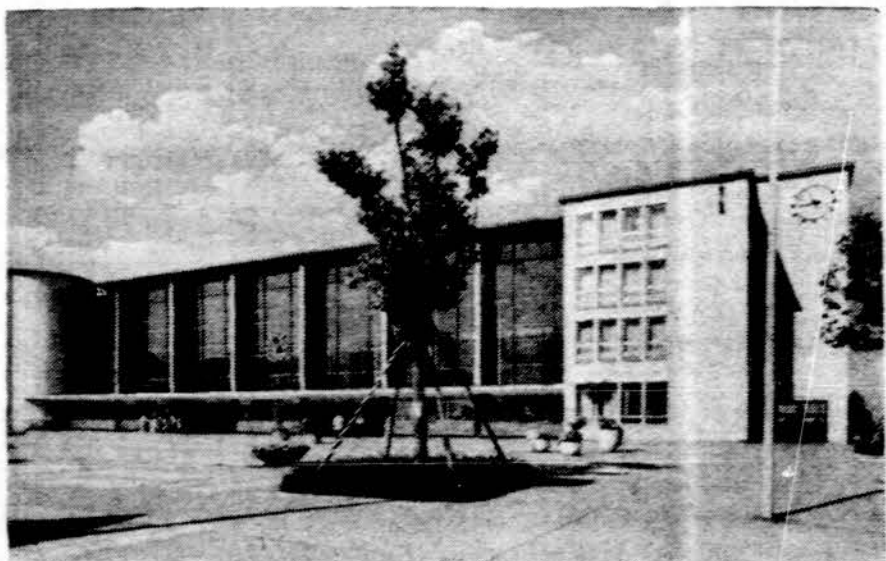
Vokietijoje savo ištikimus skaitytojus turi Sagan, Gary, Remarque (visa eilė amerikiečių rašytojų, Millerio neišskiriant) ir Solochova, Paustovskij skaitant. Pastaruoju tačiau metu daugiausia dėl reklamos iliustruotose žurnaluose bei sėkmės JAV-se bent moterų pasaulis griebėsi masiniai skaityti išverstą Robert A. Wilsono knygą apie „Pilnutinę moterį“ (dėmesys, oestrogeną naudojant, moterų „jaunystės“ išlaikymui)

Pierre Brice — Winnetou ir Marie Versini — Nšo-Cin mėgiamame Laukinių vakarų filme pagal Karl May romaną „Winnetou“.

Stuttgart operos rūmai, kur Cronco sukūrė vieną geriausių Europoje baletų ansamblių.

Heidelbergo geležinkelio stotis.

ar Betty Frieden apie „Moteriškumo pamišimą“. Abi knygos jau kopija į pirmąjį eilę...

Teatras neteko Piscatoriaus, baletas kyla Brito dėka

Kovo 30 d., mirus V. Berlyno „Miško teatro“ vadovui Erwin Piscatoriui (72 m. amž.), Vokietijos teatras neteko vieno originaliausių režisierių — kūrėjų — novatorių, eksperimentinio teatro pradininkų bei puoselėtojų. Jo pastatymai pasižymėjo išradingumu, originalumu, nors jo paskutinytis pastatymas Vak. Berlyne — „Karininkų sukilimas“ (apie 1944 m. sukilimą) buvo mažiau vykęs. Šiuo metu vak. vokiečiai režisūros srityje turi vieną išskirtiną įžymybę — Fritz Kornerį, nuolat dirbantį Miunchene. Bet ir jis jau priklauso senesniajai kartai. Išskyrus mirusį Gruendgeną, Piscatorių, Schuh, dar vieną kitą scenos kūrėją, būdinga, kad teatre tebevyrauja senieji vilkai ir jie daugiausia žydi kilmės (kad ir Ernst Deutsch). Jau teko minėti, kad šių dienų Vokietijoje žydų įtaka reikšmės ir spaudoje, leidyklose, filme, radijo bei televizijos pasaulyje.

Vos 40 m. amž. britas John Cranco, bene penkerius metus vadovavęs Stuttgart operos baletui, sugebėjo šį baletą padaryti pirmąjį Vokietijoje, vienu geresniųjų — Europoje. Berlyno baletu vadovė — Tatjanai Gzovskai pasitraukus, dabar sutarta, kad Cranco tuo pačiu metu vadovausias ir Stuttgarte ir V. Berlyno baletams. Cranco dėka šiame sezone Stuttgarte pasirodė keletas įsidėmėtinų pastatymų, su kuriais jau negėda pasirodyti ir užsieny.

Vokiečių filme įsivyrąja jaunėji

Vokiečių filminė gamyba jau bent penkerius ar daugiau metų teikė apgailėtiną vaizdą. Kai kitur, ypač JAV-se, sugebėta filmai „pastatyti ant kojų“, vėl patraukti publiką. Vokietijoje filmas merdėjo, gi publika, išskyrus paauklėjusias mases (joms vis tebedeikiama Wallace ar Karl May veikalių nufilmavimai), sušėdo — su alaus stiklais rankose — prie savo televizijos aparatų. Tačiau šių metų pirmais mėnesiais jau galima justi pasikeitimą geroj pusėn. Į paviršių iškopė jaunimas ir įrodė, kad gali atsirasti naujų idėjų, kad filmas gali patraukti publiką. Čia įsidėmėtini dar 30 m. amž. neturinčių filmo kūrė-

jų vardai, kaip Ulrich Schamoni (jo broliai taip pat filminkai) su jo pirmuoju filmu „Es“ (tema — abortas), kiti — V. Schoendorff su „Der junge Toerless“ ar J. M. Straub „Nicht versoeht“ — visi trys pateko į Cannes, Prancūzijoje gegužės 5 d. prasidedantį filmo festivalį.

Savo ruožtu, vak. vokiečių ekranuose dar daug šlamšto, vidutinių, bet netrūksta ir recalesnių filminių perlų, kaip britų „Darling“ ar filmų, publiką

traukiančių dėl geros reklamos, kaip Goddardo „Ištekėjusi moteris“, „Viva Maria“, ar — geriausia sezono filminė komedija „Drausūs vyrai skraidančiose dėžėse“ — šioji yra sumušusi visus sėkmės publikoje rekordus. Iš kitų kraštų vokiečiai vertina graikų filmus (Al. Sorbas), vis daugiau domisi čekų ar venų kūryba, o iš lenkų daugiau dėmesio skiria J. Skolimowskiui — manoma, kad jis su savo „Walkover“ pastatysias kritusių lenkų filmų prestižą. A. Wajdos „Pelenai“ nesulaukė tokio dėmesio, kokio bent tikėjosi patys lenkai. Beje, italų Sofia Loren vis dar tebekaraliauja Europoje, ir kiekvienas jos filmas yra laukiamas. Tai liečia ir „Judith“, kurios tema apie Izraelį, aišku, vokiečiams nepatraukli, bet... teatrai pilni, nes juk vaidina Sofia, o vokiečiai jai lygios ar panašios neturi.

Televizijoje šlageriai, Quiz žaidimai, seni filmai

Abiejuose vak. vokiečių kanaluose vis dar teberodomi senieji, kartais ir neblogi filmai, publiką patraukia Quiz žaidimai su Kullenkampf ir kitais, dažnai pasirodo įvairūs muzikinių „šlagerių“ išpildytojai. Idomesnis reportažas perduotas balandžio 20 d. apie būsimą Vokietiją — „political fiction“ su atitinkama diskusija. O šiaip — įprastas šablonas: amerikiniai, prancūzų ar ir švedų filmai, kečionės, kriminalinės istorijos (vis dar populiarūs Kookie... ar Fury ar Lassie...), tik labai reikalingi atvejais žiūrovams, pavargę ir su alaus stiklu, tegali pamatyti ką nors originalaus, patraukiančio, vertinčio susimąstyti, pagaltoti. Informacija ir ypač pramoga pavargusiems, norinčiam išsiblaškyti vokiškosios gerovės žiūrovui — štai tos televizijos dviejų pagrindinių kanalų uždavinys. Spalvotoji TV? Ji laukiama 1967 m. pabaigoje ir gal 2 val. programos mastu.

Naujasias Pautienius Chicagoje

Mūsų gausioje dailininkų šeimoje paskutiniaisiais metais J. Bagdonas, J. Pautienius, Tamošaičiai ir V. Petravičius bus suruošę daugiausia savųjų kūrinių parodų. Ypač judrus buvo abstrakcinio meno atstovas dail. J. Bagdonas, kuris bene vienerių metų begygyje įstengė pasirodyti net keturiuose dailės parodose.

Dail. Tamošaičiai suruošė parodose Kanadoje susilaukė ne tik savųjų dėmesio, bet ir kanadiečių meno žinovų teigiamai įvertinimo. Grafiškas V. Petravičius, metęs darbą vitražų dirbėju, galėjo pilnai pasisvesti kūrybai. Reikia pripažinti, kad šis dailininkas parodė savo gerbėjams, kad jisai toli gražu dar nėra išsisėmęs. Tai liudija ir neseniai matyti jo kūrinių 69-je meno galerijoje, Chicagoje.

O dabar ir dail. J. Pautienius po nedidelės pertraukos vėl pasirodė Chicagoje su savo naujaisiais darbais, juos išstated Standard Federal (4192 Archer

Ave.) banko rūmų salėje, kur anksčiau buvo sėkmingai suruoštos dailininkų M. Šileikio, A. Dargio, A. Rūkštelės, V. Petravičiaus, B. Murino, V. Vaiteikūno, J. Paukštiešio ir kt. dailininkų parodos. Šiame banke dirba ir mūsų iškilusis solistas S. Baras. Jis dažniausiai ir būna ten tokių parodų organizatorius, padeda dailininkams tokias parodas suruošti šitoje gana jaukioje ir gerai apviesioje patalpoje. Meną mėgstanti banko vadovybė jau spėjo pasipuošti ne vienu mūsų dailininkų kūriniu. Vienoje salėje matyti dail. Rūkštelės tapytas banko direktoriaus portretas, kitur vėl užtinkame Bagdono, Dargio, Murino, Pautieniaus ir kt. darbus. Šias patalpas lanko tūkstančiai žmonių. Reik pasakyti, kad ši vieta yra labai tinkama mūsų kūrėjų darbams išstatyti.

Naujausiuose savo kūriniuose dail. J. Pautienius per daug sudėtingų tapybinių problemų nespėdžia. Paveikslai papras-

J. Pautienius

Vasara

STEIGIAMAS LIETUVIŲ FOTO ARCHYVAS

Lietuvių fotografų dėmesiui pranešama, kad Chicagoje Tėvų jėgų namuose, šalia esamų Pasaulio lietuvių archyvo, prof. J. Zilevičiaus muzikologijos archyvo, kun. J. Boreišio bibliotekos, steigiasi ir Lietuvių foto archyvas. Mintį steigti tokį archyvą iškėlė kun. Algimantas Kezys, SJ, Philadelphiaus lietuvių foto mėgėjų susirinkime, kuris įvyko balandžio 5 d. p. Gruzdžių bute, Philadelphiajoje.

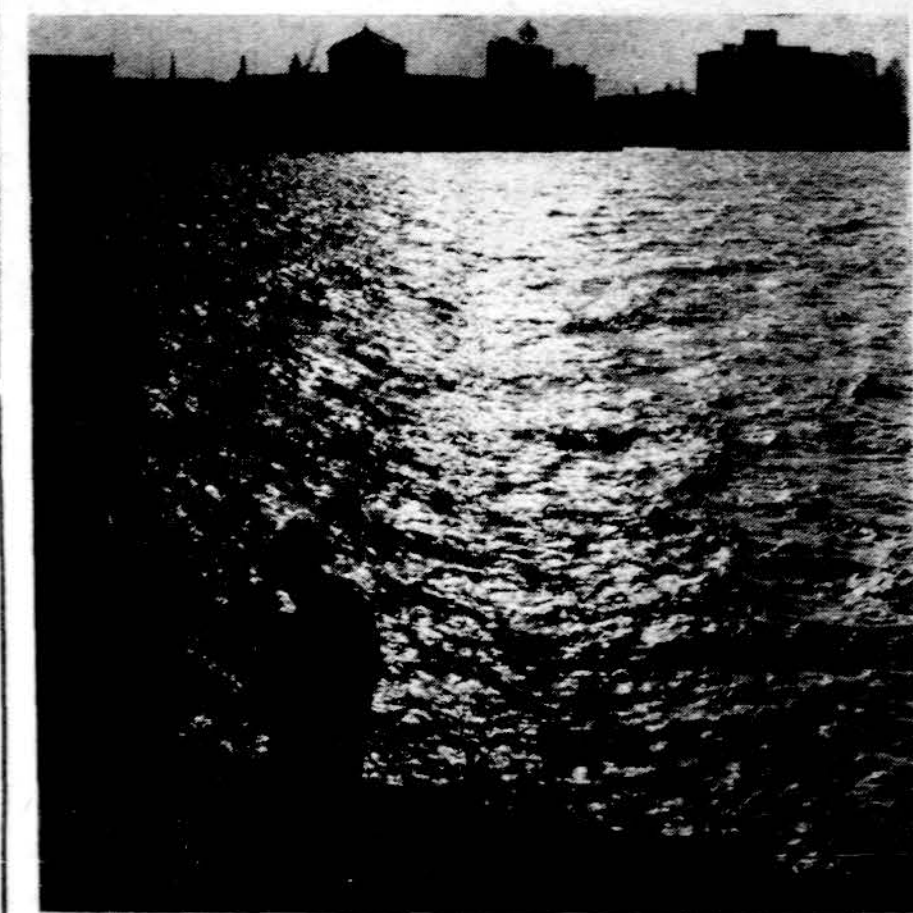
Kun. Kezys, matydamas, kad lietuviai foto mėgėjai labai nuširdžiai dirba, fotografuodami kiekvieną lietuviškos veiklos įvykį, tame susirinkime pasiūlė surinkti šią brangią lietuviškos kultūrinės veiklos fotografinę medžiagą (negatyvus) ir sukrauti ją archyve, kur ji būtų prieinama visiems, kuriems ta medžiaga būtų reikalinga. Turima čia galvoje lietuviška spauda, metraščiai, ateities istoriniai leidiniai, kurie archyve turimais negatyvais galėtų pasinaudoti. Philadelphiaus fotografai, kurie tame susirinkime dalyvavo, p. K. Čikotas, V. Gruzdys, V. Ramūnas ir kiti, Lietuvių foto archyvo minčiai pritarė ir pažadėjo bendradarbiauti. Panašiai kun. A. Kezio buvo susitarta ir su Baltimorės lietuvių fotografais. Visi, su kuriais jau buvo tuo reikalu tartasi, pritaria tokio archyvo steigimui, nes patys mato, kad daug vertingos fotografinės medžiagos guli niekieno nežinomose stalčiuose, kur jai gresia pavojus būti

pamirštai ar net visai išmestai laukan.

Besisteigiantį Lietuvių foto archyvą sutiko globoti Tėvai jėzuitai Chicagoje. Visais reikalais rūpinasi kun. Algimantas Kezys, SJ. Jau yra nupirktos archyvu spintos ir spausdinami vokai, kuriuose gauti negatyvai bus laikomi ir metrikuojami. Lietuviai fotografai, kurie turi vertingų negatyvų iš lietuvių gyvenimo tremtyje (o gal net ir Lietuvoje), yra kviečiami atsiųsti šiuo adresu: Lietuvių foto archyvas, 2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Negatyvus siųsti su visa metrika: įvykio pavadinimas, miestas, valstybė, data, kada fotografuota, fotografo pavardė, vardas ir adresas. Pageidautina, kad žinios būtų pilnos, pridedant dalyvių pavardes, įvykio smulkias aprašymus, išskarpas iš laikraščių ir pan. Negatyvai tuo bus vertingesni, kuo juos liečianti metrika bus pilnesnė. Kas nenorėtų su savo negatyvais skirtis, tas kviečiamas atsiųsti bent savo turimų negatyvų sąrašą su minėta metrika. Jau bus ir tai gerai, jei archyvas žinos, kur ir ką galima gauti.

Reikia tikėtis, kad lietuviai fotografai besisteigiantį Lietuvių foto archyvą palaikys, atsiųsdami jam savo turimą negatyvinę medžiagą. Priimamos taip pat ir gerasiųjų žmonių aukos paremti šį naują pradėtą kultūrinį darbą. Aukos siųsti nurodytu archyvo adresu.

kr.

Pavasarijančioje pakrantėje...

Nuotr. Alg. Kezio, SJ.

Satyra Lietuvoje — bedantė ir besmegenė

ti, suprantami, pasižymi spalviniu sodrumu, lengvūčiai, bet kartu kai kuriuose jų mokėta parodyti tapybos technikos įmantrumas. Tai jau ilgą studijų darbo vaisiai, rodą, kad dailininkas yra pilnai subrendęs, žino, ko ieško ir turi ką pasakyti. Dail. Pautieniaus tapybų vyrauja impresionizmas ir ekspresionizmas, nors rasime ir tam tikrų nukrypimų. Nauja šioje parodoje — tai natūrmortai. Jei kitose parodose dailininkas rodydavo dažniausia peizažus ir retai kada kokį portretą ar kompoziciją, tai šioje randame visai gerai atliktų natūrmortų. Prerijų laukinės gėlės, suktos mėlynose gamose, ir keli kalvinių peizažai geriausiai reprezentuoja naujausius dailininko darbus. Yra ir tik vidutiniškai nusėkusių. Be kita ko, jo drobės pernelyg mažos, bendrose parodose dingstančios tarp didesniųjų.

Šiaip paroda daro gerą įspūdį, paveikslai išstatyti tinkamai, nesugrūsti. Meno mėgėjams paroda verta pamatyti.

P. Kesiūnas

—o—

Geriau tris valandas per anksti, negu vieną minutę per vėlai.

— Shakespeare

Satyras ir humoro menas, iš viso lietuvių literatūroje retokai ryškiau iškylęs į aukštesnį meninį lygį, dabartinėse Lietuvos sąlygose yra visiškai sunykęs. Visiškai atvirai tą įvertino rašytojas ir rašytojų sąjungos pareigūnas — patarėjas J. Chlivickas „Literatūros ir Meno“ anketoj balandžio 16 d. Pareiškė: „Mūsų satyra — bedantė, besmegenė, jau gerokai susikompromitavusi skaitytojo akyse, be autoriteto. Humoro jausmo mes taip pat turime labai mažą, res dažnai galvojame, kad ...per daug juoktis — nusikaltimas... Didžiausia mūsų satyros liga — smulkios temos, banalybė, bailumas. Be biurokrato (namų valdytojas), sukčiaus (prekybininkas), imperialistinio agento (dipukas), mes daugiau beveik nieko nematome. Koks spalvų vienodumas, koks satyrinio žvilgsnio bukas! Ir taip išmetų į metus, iš numerio į numerį, nuo knygelės iki knygelės“...

Ta proga rašytojas — patarėjas patvirtina, kad „naujo žmogaus“ auklėjimas vyksta ne pagal planą.